

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Bakalářská práce

Beatnická generace v USA

Lucie Urbancová

Plzeň 2012

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Beatnická generace v USA

Lucie Urbancová

Vedoucí práce:

PhDr. Dipl.-Pol. Martin Jeřábek, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Dipl.-Pol. Martinu Jeřábkovi, Ph.D. za obětavý přístup, odborné rady a podnětné připomínky, které přispěly k sepsání této práce.

Obsah

1	ÚVOD	1
1.1	Cíle a struktura práce	2
1.2	Metodologie.....	3
1.3	Zhodnocení literatury	4
2	PADESÁTÁ LÉTA VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH	7
2.1	Politická situace ve Spojených státech amerických	7
2.1.1	Studená válka	8
2.1.2	Korejská válka	9
2.1.3	Mccarthismus.....	12
2.2	Situace v americké společnosti.....	15
2.2.1	Kritika americké společnosti	16
2.2.2	Chudoba ve Spojených státech amerických.....	17
2.2.3	Rasová segregace ve Spojených státech	18
2.2.4	Role médií ve Spojených státech	18
3	BEATNICKÁ GENERACE	20
3.1	Charakteristika.....	20
3.1.1	Příčiny vzniku beatnické generace	21
3.1.2	Formování beatnického společenství	24
3.1.3	Filosofie beatnické generace	25

3.1.4	Beatnický životní styl a tvorba	27
3.1.5	Postoj americké společnosti k beatníkům	30
4	MEDAILONKY NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH AUTORŮ BEATNICKÉ GENERACE	32
4.1	Jack Kerouac	32
4.2	Allen Ginsberg	37
5	VLIV BEATNICKÉ GENERACE	40
5.1	Formování kultury ve Spojených státech amerických... 40	40
5.1.1	Antikultura ve Spojených státech.....	40
5.1.2	Nová levice	43
5.1.3	Studenti pro demokratickou společnost.....	44
5.1.4	Konec studentských bouří	46
5.1.5	Studentská hnutí v západní Evropě.....	47
5.2	Beatníci v Československu (exkurz)	48
6	ZÁVĚR.....	50
7	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	53
7.1	Prameny	53
7.2	Literatura	53
8	RESUMÉ.....	56
9	SEZNAM PŘÍLOH.....	57

1 ÚVOD

Událostmi druhé světové války byla nejvíce zdecimovaná Evropa. Mohlo by se zdát, že Spojené státy, na jejichž území se přímo neválčilo, byly válkou nedotknuté. Ovšem na konci 40. let 20. století začaly v americké společnosti probíhat změny, které vrcholily během 50. let. Koncem 40. a během 50. let se mezi nově vzniklými supervelmocemi, Spojenými státy a Sovětským svazem, odehrával nový druh sporu – studená válka. Ta eskalovala v podobě války v Koreji mezi léty 1950 – 1953. Pod vlivem jaderné hrozby, chladných vztahů mezi Spojenými státy a Sovětským svazem a strachu z nového konfliktu, se začala ostřit i vnitropolitická situace Spojených států. Preventivní hrozba války měla vliv na společenskou atmosféru. V návaznosti na strach z komunistické hrozby se formoval nový společenský jev, tzv. mccarthismus.¹ Stísněnou atmosféru ve společnosti 50. let ovlivňoval strach z komunistické špionáže, díky kterému gradoval společenský a kulturní konformismus.² Spojené státy se díky ekonomickému potenciálu staly zemí, kde nejvíce stoupla produkce a životní úroveň. Na okraji americké společnosti vznikla skupina mladých spisovatelů, kteří se společensky přijatému modelu³ zcela vymykali. Zde vznikla beatnická skupina literátů. Ti se odmítali jakkoliv spolupodílet na budování společenského systému. Beatníci kritizovali vládní dohled, státní manipulaci i obdiv k vědě a technice, který prostupoval atmosférou 50. let. Svoji revoltou a specifickým životním stylem ovlivnili následující nespokojené generace 60. a 70. let ve Spojených státech i v Evropě.

¹ Tento jev probíhal během 40. a 50. let 20. století. Jednalo se o panický strach ze špionáže komunistických přívrženců uvnitř amerických vládních složek. Viz TOINETOVÁ, Marie-France, Hon na čarodějnice 1947–1957, mccarthismus, Praha 1999.

² Konformismus rostl především během eskalace mccarthismu. Jednalo se o přizpůsobení se požadavkům společnosti bez ohledu na vlastní názor. Konformita vedla k potlačení vlastní individuality a přijmutí společenských rolí.

³ Společenský model 50. let byl běloch žijící na předměstí se šťastnou rodinou. Věřící, ničím se neodlišující Američan, který pracoval, aby pomohl budovat Americký sen štěstí, zaopatřenosti a rodiny.

1.1 Cíle a struktura práce

V bakalářské práci se snažím najít odpovědi na hypotézy. Dále se zamýšlím nad rolí beatnické generace v dějinách Spojených států a zhodnocuji její přínos. Hlavní pozornost je věnována charakteru beatnické generace. Odpovím na otázku, jakým způsobem ovlivnili danou dobu. Stanovím hypotézy, které se snažím v průběhu práce vyvrátit či potvrdit. V hypotéze č. 1 se zabývám vztahem společnosti k beatníkům a jejich tvorbě. Vzhledem k jejich názorovým postojům a životnímu stylu předpokládám, že společností přijati nebyli. V hypotéze č. 2 se soustředím na to, zda beatníci mohli nějakým způsobem ovlivnit následující generace. Vzhledem k jejich malému počtu a krátkým životům nepředpokládám jejich výrazný vliv na pozdější generace.

Práce je rozčleněna do tří hlavních. V první části nastiňuji mezinárodní i vnitropolitickou situaci Spojených států. Politická situace není pro tuto práci stěžejní, ale pro další chápání problematiky je důležité zdůraznit politickou atmosféru 50. let. Kapitulu začínám novým konfliktem mezi Spojenými státy a Sovětským svazem, tj. studenou válkou. Ovlivňovala následující mezinárodní i celospolečenskou situaci (2.1.1). Konflikt eskaloval v Korejské válce, které se věnuji také jako důležitému mezinárodnímu mezníku (2.1.2). Kapitulu ukončuji důsledkem studené války, kterým byl americký antikomunismus. Projevil se strachem z vniknutí komunistických agentů do státního aparátu. Tento americký fenomén se do povědomí zapsal jako mccarthismus (2.1.3). Dále se zaměřuji na charakter americké společnosti 50. let. Téma začínám kritikou stávající maloměstské společnosti, zejména z řad sociologů (2.2.1). Zmiňuji se o ignoraci chudoby a o snahách ukončit rasovou segregaci (2.2.2, 2.2.3). Dále zdůrazňuji růst vlivu médií na veřejné mínění (2.2.4).

Ve druhé kapitole se dostávám k hlavnímu tématu této práce. Snažím se určit příčiny vzniku beatnického hnutí (3.1.1). Také se věnuji jejich následnému formování a utváření (3.1.2). Vysvětluji jejich filozofii a

odpor ke společnosti (3.1.3). Dále popisují jejich specifický životní styl a zcela originální tvorbu (3.1.4). Věnují se také postoji americké konformní společnosti k beatníkům (3.1.5). Konkrétněji se zaměřují na život a tvorbu nejvýznamnějších představitelů (3.2).

Třetí kapitola je věnovaná vlivu a odkazu beatnické generace. Nastiňují formování kultury v 60. letech ve Spojených státech. Sledují návaznost na beatnické hnutí ve studentských revoltách a kulturních změnách během 60. let. Nastiňují vznik antikultury a hnutí hippies (4.1.1). Dále se zaměřují na akademické prostředí, především na novou levicí a různé její frakce (4.1.2, 4.1.3) Pokouším se zdůvodnit rozpad studentských hnutí (4.1.4). Krátce se zmiňují také o studentských nepokojích v západní Evropě (4.1.5). Kapitulu uzavírám sledováním odkazu beatnické generace v Československu (4.2).

1.2 Metodologie

Musím souhlasit s americkým pojetím sociálních dějin, se stoupenci „Nové historie“.⁴ Ti po druhé světové válce obrátili svůj zájem na vědecké obory, které se zabývaly moderní společností. Víru v americký konsenzus vystřídal pohled, který zahrnoval rozpory rozdělující americkou společnost. V pojetí „Nové historie“ se uplatňovaly především kvantitativní metody, které pomáhaly analyzovat kulturní aspekty sociální reality (názory, postoje ve společnosti).⁵

Důležitým zdrojem informací při zpracování této práce je jak primární, tak sekundární literatura. Budu čerpat z publikovaných rozhovorů s představiteli, děl beatnických spisovatelů či autentických nahrávek. To mi pomůže vidět danou tematiku beatnickým subjektivním pohledem. Dále bude práce vycházet z českých a zahraničních publikací,

⁴ Zejména je nutno zmínit Daniela Bella. Bell byl americký sociolog v druhé polovině 20. století, který poukazoval na vyčerpání ideologií a kritizoval kapitalistickou společnost. Ta podle něho vedla ke ztrátě identity.

⁵ IGGERS, Geore G., Dějepisectví ve 20. století. Od vědecké objektivity k postmoderní výzvě, Praha 2002, s. 42–48.

týkajících se celkově 50. let 20. století, beatnické generace⁶ a studentských hnutí.⁷

Při psaní své bakalářské práce využívám přímé i nepřímé historické metody. Přímá metoda vychází z pramenů, které bezprostředně popisují minulost. Nepřímá metoda se užívá, pokud se nedochoval přímý pramen. Zde se dá využít pramen podobné historické skutečnosti.⁸ Zejména ke konci práce užívám synchronní postup k historickému vývoji, kdy popisují situaci v západní Evropě i Spojených státech. Logicky celou práci postupuje progresivní metoda, kdy sleduji a zachycuji události tak, jak po sobě následovaly.⁹ Ve své práci totiž sleduji vývoj literární skupiny během 50. let a její vliv během let 60. a 70. Vycházím z analýzy domácí i zahraniční literatury. Jako prameny jsem použila autobiografické texty protagonistů, dostupné ve formě knižních publikací a hudebních nahrávek.

1.3 Zhodnocení literatury

Pro popis vnitropolitické i mezinárodní situace 50. let ve Spojených státech, které se věnuji ze začátku práce, jsem vycházela nejvíce z knihy od Vladimíra Nálevky *Studená válka*.¹⁰ Zde autor přehledně nastiňuje průběh a aspekty studené války mezi Sovětským svazem a Spojenými státy. Při popisu vnitropolitické situace ve Spojených státech jsem čerpala z knihy *Hon na čarodějnice*¹¹ od Marie-France Toinetové. Autorka se věnuje problému mccarthismu a jeho vlivu na společnost.

Při zkoumání hlavního tématu práce jsem využila děl sledovaných autorů i sekundární literatury. Z pramenů jsem se zaměřila na originální díla jako *Na cestě*¹² od Jacka Kerouaca, *Kvílení*¹³ od Allena Ginsberga a

⁶ Jednalo se o skupinu amerických literátů utvářející se během 50. let 20. století.

⁷ Zejména nová levice a její frakce a hnutí hippies.

⁸ Tamtéž, s. 18.

⁹ IGGERS, s. 91–95.

¹⁰ NÁLEVKA, Vladimír, *Studená válka*, Praha 2003.

¹¹ TOINETOVÁ, Marie-France, *Hon na čarodějnice 1947–1957, mccarthismus*, Praha 1999.

¹² KEROUAC, Jack, *Na cestě*, Praha 1997.

¹³ GINSBERG, Allen, *Kvílení*, Praha 1990.

*Místo v prostoru*¹⁴ od Garyho Snydera. Zde se jedná o jejich vlastní tvorbu knižního vydání. Pro větší autentičnost jsem využila také publikovaných rozhovorů jako *S Ferlinghettim v Praze*¹⁵ od Ivany Pecháčkové. Je zde popsán pobyt Ginsberga a Ferlinghettiho v Praze. Další rozhovor byl *Interview s Jackem Kerouacem pro Paris review*¹⁶ od Teda Berrigana. Velkým přínosem je pro mě kniha od Ginsberga, Ferlinghettiho a Snydera *Beatníci v Praze*, ke které je přiloženo CD se záznamem autobiografického čtení.¹⁷

Ze sekundární literatury jsou pro tuto práci nejpřínosnějšími zdroji *Nazí andělé*¹⁸ od Johna Tytella, kde autor kriticky rozebírá životy a tvorbu Kerouaca, Ginsberga a Burroughse. *Jack Kerouac, hipster s andělskou hlavou*¹⁹ od autora Steva Turnera. V tomto díle se věnuje individuálně autobiografickému životopisu Jacka Kerouaca. Ze zahraniční literatury to jsou zejména *Blows Like a Horn*²⁰ od Prestona Whaleyho a *The making of a counter culture*²¹ od autora Theodora Rozsaka. Dílo *Blows Like a Horn* od Prestona Whaleyho se věnuje beatnické tvorbě, jazzu, stylu v rámci vytváření americké kultury. Na rozdíl od *The making a counter culture* od Theodora Rozsaka, který se snažil pojmout celou nekonformní kulturu.

V závěrečné kapitole jsou přínosná díla *Mocným navzdory*²² od Jaroslava Pažouta a *Hnutí '68 na Západě*²³ od Ingrid Gilcher-Holteyové. V knize *Mocným navzdory* J. Pažout v krátkosti charakterizuje a popisuje situace ve Spojených státech a většinu knihy věnuje dění v Československu. V díle *Hnutí '68 na Západě* Gilcher-Holteyová naopak věnuje největší

¹⁴ SNYDER, Gary, *Místo v prostoru*, Praha 2002.

¹⁵ PECHÁČKOVÁ, Ivana a kol., *S Ferlinghettim v Praze*, Rozhovory, Praha 1999.

¹⁶ BERRIGAN, Ted, *Interview s Jackem Kerouacem pro Paris Review*, Olomouc 1996

¹⁷ GINSBERG, FERLINGHETTI, SNYDER, *Beatníci v Praze live*, Praha 2001.

¹⁸ TYTELL, John, *Nazí andělé*, Olomouc 1996.

¹⁹ TURNER, Steve, *Hipster s andělskou hlavou*. Brno 1997.

²⁰ WHALEY, Preston, *Blows Like a Horn: Beat Writing, Jazz, Style and Markets in the Transformation of U. S. Culture*, Cambridge 2004.

²¹ ROZSAK, Theodore, *The making of a counter culture: reflections on the technocratic society and its youthful opposition*, Berkeley and Los Angeles 1995.

²² PAŽOUT, Jaroslav, *Mocným navzdory*, Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století, Praha 2008.

²³ GILCHER-HOLTEYOVÁ, Ingrid, *Hnutí '68 na Západě*. Studentské bouře v USA a v západní Evropě, Praha 2004.

pozornost porovnání studentských hnutí ve Spojených státech a státech západní Evropy. Ti se zaměřují na revolty 60. let ve Spojených státech.

2 PADESÁTÁ LÉTA VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH

Ve Spojených státech budila 50. léta dojem prosperující země, kterou charakterizoval růst městských předměstí. Vrcholila studená válka, mccarthismus a zdánlivě vládl souhlas s řádem. Stalo se zvykem vnímat Eisenhowerovu vládnoucí éru jako období míru, který následoval po druhé světové válce. Toto období zároveň předcházelo společenskému kvasu 60. let. V té době se sociální, rasové a generová nerovnost a sexuální odlišnost ignorovala a uznávala se konformita. Logickým vyústěním této situace byla eskalace v podobě války ve Vietnamu, studentských bouří a změna společenského diskurzu. Kořeny studentských bouří a hnutí za lidská práva lze najít již v 50. letech, ve kterých začala změna americké společnosti. Spojené státy přijaly globální moc se všemi s ní spojenými riziky a stala se zemí se stále se zvyšující životní úrovní a rostoucí zaměstnaností.²⁴

2.1 Politická situace ve Spojených státech amerických

Mezinárodní situace po druhé světové válce vešla do obecného povědomí pod pojmem Studená válka. Tak byl vytyčen nový charakter války. Zjevná byla změna poměru sil mezi starými a novými velmocemi, kdy se prosadily dvě supervelmoci - Spojené státy americké a Sovětský svaz. Toto rozložení sil zásadně ovlivňovalo světové dění. S pomocí Marshallova plánu,²⁵ který spočíval ve finanční pomoci válkou zdevastované Evropě, se Spojeným státům podařilo stabilizovat západní Evropu. Tím dát podnět k vojenským a hospodářským integračním procesům a zadržet sovětskou expanzi. Rozdělení sfér vlivu mocenských bloků se vymezilo vznikem dvou německých států v roce 1949.²⁶

²⁴ KORDA, Michael, Ike – osud hrdiny, Praha 2009, s. 16, 697–699.

²⁵ Jednalo se o plán oficiálně nazvaný Plán evropské obnovy (*European Recovery Program*), který byl poprvé vyhlášen 5. června 1947 ministrem zahraničí George C. Marshallm při projevu na Harvardově univerzitě. Jednalo se o návrh, aby všechny evropské národy spolupracovaly na obnově celého kontinentu za pomoci amerických financí. Sovětský svaz návrh odmítl a znemožnil ho přijmout i představitelům Československa a Polska, kteří o něj projevíli zájem. Viz kniha HOGAN, Michael J., *The Marshall Plan, America, Britain, and the reconstruction of Western Europe, 1947–1952*, Cambridge 1987.

²⁶ NÁLEVKA, s. 12, 23.

2.1.1 Studená válka

Sovětský svaz se obával jaderné převahy Američanů, ale uvědomoval si zásadní rozpor mezi svými ambicemi a reálnými možnostmi válkou zničené země. Stalin²⁷ ve své ofenzivní strategii především spoléhal na předpoklad, že se oživí americký izolacionismus s nezájmem o poválečnou Evropu, a na destruktivní sílu poválečné krize. Ta měla podle jeho představ vytvořit vhodný prostor pro ofenzivu revoluční levice.²⁸

Po sovětské blokádě Západního Berlína vzrostly obavy o bezpečnost Evropy natolik, že v dubnu roku 1949 byla na popud USA ve Washingtonu signována smlouva o vytvoření Organizace severoatlantické smlouvy (NATO). Ministři zahraničí Belgie, Dánska, Francie, Nizozemí, Islandu, Itálie, USA, Kanady, Lucemburska, Norska, Portugalska a Velké Británie podepsali smlouvu koncipovanou jako kolektivní sebeobranu signujících států, kdy ozbrojený útok proti jedné či více členských zemí znamenal útok proti všem. Vrchním velitelem NATO byl v roce 1950 jmenován budoucí prezident USA generál Dwight David Eisenhower²⁹. Reakcí Sovětského svazu na Severoatlantickou smlouvu bylo vytvoření vojenského paktu evropských zemí pod sovětskou sférou vlivu, tzv. Varšavské smlouvy.³⁰

Počátek období 50. let zastihl Ameriku v čele s demokratickým prezidentem Harrym S. Trumanem³¹ v počátcích studené války se Sovětským svazem. Trumanovi započal v roce 1949 druhé volební období a post prezidenta zastával do roku 1953, kdy ho nahradil republikán Dwight David Eisenhower. Truman byl nucen během druhého volebního období řešit více zahraničních i vnitropolitických problémů, jakými byly válka v Koreji či vzestup mccarthyovského populismu. V té

²⁷ Josif Vissarionovič Džugašvili, známý jako Stalin, byl mezi roky 1922 a 1952 generálním tajemníkem Komunistické strany Sovětského svazu.

²⁸ NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jítřní svěžesti*, Praha 2009, s. 13–14.

²⁹ Během druhé světové války byl vrchním velitelem spojeneckých expedičních sil v Evropě. Úřad prezidenta zastával po dvě funkční období v letech 1953–1961.

³⁰ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 40–41.

³¹ Úřad prezidenta Spojených států zastával v letech 1945–1953.

době byl také odstartován závod mezi Spojenými státy a Sovětským svazem ve výrobě nukleárních zbraní, který znamenal konec amerického nukleárního monopolu a začal silit tlak na rozšiřování amerického atomového arzenálu.³²

Úspěchem Moskvy, který přispěl ke zhoršení vztahů mezi Východem a Západem, byl i zkušební výbuch první sovětské jaderné bomby v Kazašské stepi v roce 1949. Tím Sovětský svaz demonstroval svoji průmyslovou a vědeckou základnu, která byla schopná vyrobit atomovou zbraň. Ale i přes to byla Moskva frustrována trvajícím jadernou převahou Spojených států. Na druhé straně Američané se strachem pozorovali šířící se komunistickou hrozbu, především v podobě vzniku sovětského bloku ve východní a střední Evropě a vítězství revoluce v Číně. Díky ztrátě jaderného monopolu pocítily Spojené státy, že v podobě východního kolosu získaly silného nepřítele.³³

2.1.2 Korejská válka

Dominantní událostí roku 1950 bylo vypuknutí korejské války. Šlo o vojenský pokus o znovusjednocení Korejského poloostrova pod komunistickou nadvládou. Válka byla ukončena v roce 1953 ustanovením hranice v podobě 38. rovnoběžky.³⁴

Byla vytvořena nová strategická koncepce americké zahraniční politiky, tzv. doktríny zadržování komunismu. Tento nový princip zahraniční politiky vstoupil ve známost jako Trumanova doktrína³⁵. Zatímco v Evropě se politika zadržování komunismu dařila, na Dálném východě však tato strategie zpočátku nefungovala. Selhaly pokusy o usmíření mezi Kuomintangem, neboli Čínskou národní stranou, a čínským komunistickým vůdcem Mao Ce – tungem.³⁶

³² JENKINS, Roy, Truman, Brno 1996, s. 139.

³³ NÁLEVKA, Studená válka, s. 43–44, 46.

³⁴ JENKINS, s. 190.

³⁵ Byla vyhlášena na zasedání Kongresu 12. března 1947. Tím Spojené státy převzaly časově neomezený vojenský i hospodářský závazek ochrany světové demokracie.

³⁶ JOHNSON, Paul, Dějiny amerického národa, Praha 2000, s. 625.

Po konferenci v Postupimi se Velká trojka³⁷ shodla na rozdělení sfér vlivu v Koreji mezi Sovětský svaz a Spojené státy. Zatímco v druhé polovině 40. let směřovaly Spojené státy ke sjednocení země, Sovětský svaz trval na udržení okupačních zón.³⁸ Spojené státy postoupily vyřešení korejské otázky Organizaci spojených národů (OSN). Byla vytvořena Dočasná komise OSN pro Koreu, která měla dohlížet na přípravu a průběh voleb do Celokorejského ústavodárného shromáždění. Svoji působnost ale komise mohla rozvinout pouze na jihu, protože sever její mandát odmítl. Po volbách byla 15. srpna 1948 oficiálně vyhlášena Korejská republika, která vznikla v jižní části poloostrova. Ale i přes deklarované principy samostatnosti a parlamentní demokracie vznikl stát závislý na Spojených státech. Severní Korea volby odmítla a její reakcí bylo 25. srpna 1948 vyhlášení Korejské lidově demokratické republiky. Její systém odpovídal sovětskému modelu socialistického státu.³⁹

Díky vzniku dvou ideologicky odlišných korejských států se 38. rovnoběžka stala místem napětí, které vyvrcholilo 25. června 1950 útokem severokorejské armády na jihokorejské divize. Rada bezpečnosti severokorejskou agresi odsoudila, vyzvala k zastavení bojů a ke stažení severokorejských jednotek za 38. rovnoběžku. Většinu bojových akcí proti severokorejskému agresorovi iniciovaly Spojené státy, které pomáhaly Korejské republice agresi vzdorovat a zabránit rozšíření konfliktu do dalších oblastí Dálného východu.⁴⁰

K ukončení války přispěla výměna ve Washingtonu, kdy Trumana vystřídal ve funkci prezidenta Eisenhower. Ten chtěl válku ukončit i za pomoci nukleárních zbraní. Také Stalinova smrt, po které následovaly nesmělé změny v sovětské zahraniční politice, urychlila ukončení konfliktu. Dohoda o příměří byla podepsána 27. července 1953

³⁷ Pojmem Velká Trojka jsou myšleny Sovětský svaz, Spojené státy a Velká Británie.

³⁸ Je nutno podotknout, že díky Moskvě, která podpořila komunistické hnutí vedené Kim Ir-senem, se začala severně od 38. rovnoběžky formovat nová mocenská struktura, která díky své ideologii začala tíhnout silně k Sovětskému svazu.

³⁹ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 57.

⁴⁰ Tamtéž, s. 61–63.

v Pchanmundžomu.⁴¹ Byla obnovena demarkační linie na 38. rovnoběžce, vymezeno demilitarizované pásmo a ustanovena mezinárodní dozorčí komise pro dohled nad příměřím, kterou tvořilo Polsko, Československo, Švédsko a Švýcarsko.⁴²

Válka v Koreji byla první válkou 20. století vedenou Organizací spojených národů proti agresorskému státu. Tato válka se oproti jiným lišila v tom, že nebyla oficiálně vyhlášena, ani nedošlo k podepsání žádné mírové smlouvy, kterou by byla ukončena. Dopad korejské války na veřejné mínění na Západě byl po většinu doby jejího trvání mezi léty 1950 – 1953 okrajový. Tento mizivý zájem byl způsoben nedostatečnou informovaností a kontrastoval s vládní propagandou Číny a Sovětského svazu. Pro většinu obyvatel západní Evropy či Spojených států byla Korea neznámou zemí. Tento nezájem eskaloval v odpor zejména kvůli velkému počtu převážně amerických obětí.⁴³

Propagandistické aktivity Sovětského svazu byly v čase korejské války zaměřeny proti americkým „válečným štváčům“.⁴⁴ Nejrozsáhlejší komunistickou dezinformací bylo obvinění Spojených států z používání bakteriologických zbraní. Tato informace se později stala součástí sovětské interpretace dějin korejské války.⁴⁵

Na Západě byla korejská válka vnímána jako konflikt, jehož cílem bylo na základě Trumanovy doktríny zastavit komunistickou agresi. Ale ve Spojených státech byla válka vnímána jako zbytečná a nesmyslná převážně v důsledku vysokých amerických ztrát. Následky tohoto konfliktu ovlivňovaly značnou část světové historie po celý zbytek století. Za nezpochybnitelný úspěch lze považovat zachování celistvosti Korejské

⁴¹ Místo zvolené k podpisu příměří neodpovídalo svým charakterem historickému významu závěrečnému aktu ukončení korejské války. Na 38. rovnoběžce byl postaven domek tak, aby dělící geografická linie probíhala nejen místností, ale i přes jednací stůl.

⁴² Tamtéž, s. 68–69.

⁴³ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka 1950–1953*, Praha 2003, s. 13, 252, 257.

⁴⁴ Na základě tohoto obvinění byly Spojené státy považovány za agresora obviněného ze zločinu proti míru a tímto Moskva ovlivňovala světové veřejné mínění. Tento pojem užívá historik Vladimír Nálevka v knize *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti*.

⁴⁵ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 107–108.

republiky a zabránění jejímu obsazení komunisty. Ovšem americká zkušenost, získaná válkou, vedla Spojené státy ke zbrojení a zastrašování jadernými zbraněmi během celé studené války. Tento krok odstartoval závod se Sovětským svazem ve sférách vývoje jaderných zbraní i dobývání vesmíru.⁴⁶

Veřejnost byla pobouřena zprávami o daňových podvodech, kterých se dopouštěli zkorumpovaní úředníci jmenovaní demokraty. Proto když v roce 1952 Truman odmítl další kandidaturu na post prezidenta, vystřídal ho první republikán v čele Spojených států Dwight David Eisenhower. Ten zvítězil ve volbách většinou ve 38 ze 48 státech. Jeho politický program sliboval omezení inflací, státních výdajů a rovnováhu státního rozpočtu. Vývoj amerického reformního kapitalismu se v mnoha směrech zpomalil.⁴⁷

2.1.3 Mccarthismus

Eisenhowerův politický program byl skromnější. Na rozdíl od předchůdců a nástupcům akceptoval koncept státní odpovědnosti za zaměstnanost, sociální ochrany, vzdělání, zdraví, zajištění bydlení a občanských práv. Byly zřejmé rozdíly mezi Republikány a Demokraty. Republikánská strana stále preferovala federální invenci a vliv v ekonomice. Opoziční Demokraté neměli prostředky pro konstruktivní politický odpor a jejich spory si vyžádaly velké státní výdaje.⁴⁸

Ztráta jaderného monopolu a neúspěch politiky zadržování komunismu v Číně inspirovaly ve Spojených státech nástup krajně pravicových sil, jejichž „hon na čarodějnice“⁴⁹ neměl v dějinách země obdoby. Vzniklé atmosféry strachu začal využívat senátor Joseph Raymond McCarthy⁵⁰ a

⁴⁶ CATCHPOLE, s. 311–326.

⁴⁷ JOHNSON, s. 655.

⁴⁸ JONES, Peter d’A., *The Consumer Society, A History of American Capitalism*, London 1965, s. 334.

⁴⁹ Tento pojem používá Marie – France Toinetová ve své knize *Hon na čarodějnice*.

⁵⁰ Joseph Raymond McCarthy byl americký republikánský politik a senátor za Wisconsin v letech 1947–1957.

díky zvýšené policejní kontrole vnitropolitického života, byl negativně ovlivněn veřejný život ve Spojených státech na počátku 50. let.⁵¹

Názor, že Amerika byla zemí „otevřeného myšlení“ byl v 50. letech mylný. Země byla pod stálým tlakem médií a veřejných institucí.⁵² 50. léta byla obdobím strachu a perzekucí pod vlivem mccarthismu a honu na komunisty, který ovládal společnost. Tato panika se začala projevovat již v roce 1947, ale svého vrcholu dosáhla mezi léty 1950 – 1954 během funkčního období senátora McCarthyho. Představa komunismu pro americký lid byla velice neurčitá a mlhavá, ale důkaz komunismu mohlo představovat schvalování rasové rovnosti, systému sociálního zabezpečení, čtení Hemingwaye⁵³ či uznání lidové Číny. V tomto americkém fenoménu můžeme najít prvky fašizujícího totalitarismu, které mají blíže spíše k režimu v Sovětském svazu než k západním demokraciím.⁵⁴ Nejznámějšími oběťmi této perzekuce byli manželé Julius a Ethel Rosenbergovi, kteří byli odsouzeni k trestu smrti a 19. června 1953 popraveni ve věznici Sing Sing.⁵⁵

Protikomunistické tažení po druhé světové válce podporovalo ve společnosti nesnášenlivost, xenofobii, brutalitu represe, posedlost spiknutími a dotčení svobod ze strany státu. Vzniklo nové slovo zcela specifické pouze pro Ameriku, které charakterizovalo člověka, který byl nevyrovnaný (*unsettling*), nespolečenský (*unsociable*) a neúčinný (*unusable*). Tento jedinec byl neamerický (*un - American*) a hlásal neamerické ideje. A právě je bylo nutné kontrolovat a odstranit z národního vědomí. Ale tzv. „neamerikanismus“ přesahoval politickou sféru. Stal se fenoménem, který procházel celým společenským spektrem. O americkém konsensu nešlo beztrestně pochybovat. Ohrožovat zakladatelský mýtus amerického národa znamenalo brát na

⁵¹ NÁLEVKA, Stalinova hra, s. 82.

⁵² CHARGAFF, Erwin, Armes Amerika – Arme Welt: ein Essay, Stuttgart 1994, s. 20.

⁵³ Díla amerického spisovatele Ernesta Hemingwaye byla v 50. letech zakázána na popud Americké legie.

⁵⁴ TOINETOVÁ, s. 7–11.

⁵⁵ JOHNSON, s. 660.

vědomí existenci sociální nerovnosti, rasismu, národních zájmů či náboženských a ideologických sporů ve Spojených státech.⁵⁶

V 50. letech vládla ve společnosti obava z komunistické infiltrace do státního aparátu. Ale aby se „hon na čarodějnice“ stal fenoménem veřejnosti, bylo potřeba vůdčí osobnosti, kterou se stal senátor Joseph McCarthy. Ten začal vzniklé atmosféry strachu využívat. Ve svém projevu ve Wheelingu ze dne 9. února 1950 označil velké množství státních úředníků za členy nebo sympatizanty Komunistické strany Spojených států. Tato obvinění byla lživá, neboť Vyšetřovací výbor prokázal jejich neopodstatněnost. Během pěti let svého působení oslabil pozice dvou prezidentů a jeho aktivita negativně ovlivnila veřejný život ve Spojených státech v 50. letech. Neostýchal se kritizovat vrcholné politiky jako Marshalla či Eisenhowera, které obvinil z neamerické činnosti. Teprve po jeho útocích na armádu v roce 1953 a odhlasování nedůvěry v prosinci 1954 ho začal prezident Eisenhower jmenovitě kritizovat.⁵⁷

„Hon na čarodějnice“ se těšil podpoře většiny světa politiky a spolupracovala s ním i řada důležitých sil jako katolická církev a Americká legie.⁵⁸ Legie se stala intelektuálním cenzorem. Veteráni útočili na univerzity odmítající propustit údajně komunistické profesory, nutili knihovníky vyřazovat či pálit knihy a mimořádně nepřátelsky vystupovali vůči nekonformistům, např. beatníkům. Toto období odhalilo skutečné fungování některých amerických institucí. Zejména tisk, který se stal prostředníkem mezi vládnoucími špičkami a veřejností, ztratil na své důvěryhodnosti.⁵⁹

Antikomunistické šílenství zasáhlo také intelektuální život země. Bylo nutné eliminovat nejenom komunisty, ale i komunistické myšlení. To se i při malém odklonu od normy mohlo stát podezřelým. Z popudu

⁵⁶ TOINETOVÁ, s. 18.

⁵⁷ Tamtéž, s. 69.

⁵⁸ Americká legie byla sdružením válečných veteránů. Měla více než tři miliony členů a vlastní časopis American Legion Magazine, který vycházel v nákladu 2, 8 milionů výtisků.

⁵⁹ TOINETOVÁ, s. 76.

Americké legie se stanovila cenzura, které podléhala knižní produkce. Od kontroly veřejných knihoven se přešlo ke kontrole individuální četby.⁶⁰

Zvláště tíživě byly zasaženy vzdělávací ústavy. Vyučující museli v místě svého pracoviště skládat přísahy loajality. Přes pár pokusů o odpor se valná část profesorů podřídila, nicméně někteří odmítali. To mělo své důsledky zejména na Kalifornské univerzitě, kde probíhalo rozsáhlé odvolávání profesorů. Tato redukce probíhala nejméně do roku 1960. Důsledky událostí 50. let doznávaly v politickém, intelektuálním i společenském životě dlouhou dobu. Díky mccarthismu vymizelo na univerzitách intelektuální střetávání. Svět zjistil, že i v demokratické vládě bylo možné eliminovat kritiku pod záminkou ideologického konsensu a národní bezpečnosti.⁶¹

Od počátku 50. let byly Spojené státy pod tlakem mezinárodního nebezpečí, které představoval Sovětský svaz. Neustálá militarizace, zahraniční hrozba, která eskalovala ve válku v Koreji, a obava z jaderného arzenálu Sovětského svazu. To ovlivňovalo a ostřílo vnitropolitickou situaci, která vrcholila mccarthismem.

2.2 Situace v americké společnosti

Z poválečného klidu a apatie se začaly ozývat v průběhu padesátých let první protestní hlasy, v USA Arthur Miller a Joseph Heller⁶², ve Francii existencialisté Jean – Paul Sartre a Albert Camus⁶³ a v Německu autoři ze Skupiny 47⁶⁴, např. Günter Grass, kteří poukazovali na odvrácenou tvář společnosti. Nejdříve a nejvýrazněji se tito odpůrci ozvali ve Spojených státech amerických v podobě skupiny beatnických spisovatelů.

⁶⁰ Tamtéž, s. 135.

⁶¹ Tamtéž, s. 152.

⁶² Američtí spisovatelé, kteří pomocí literatury programově kritizovali poválečnou atmosféru ve Spojených státech.

⁶³ Camus a Sartre byli francouzští filozofové a spisovatelé. Byli čelními představiteli existencialismu, který vznikl jako filozofický a umělecký směr po první světové válce v Německu. Existencialisté se cítili odtrženi a vyloučeni ze společnosti, osamělí, odcizení. Hlavním znakem je pocit marnosti z bytí a existence.

⁶⁴ Supina 47, původně Gruppe 47, byla německá literární skupina, která se snažila o poválečnou mravní obrodu německého národa. Blíže kniha RICHTER, Toni, Die Gruppe 47 in Bildern und Texten, Köln 1997.

Spojené státy, díky obrovskému ekonomickému potenciálu a tomu, že nebyly přímo zasaženy válkou, byly místem nejprudšího rozmachu produkce i životní úrovně. Staly se prototypem moderního západního průmyslového státu. Rozvoj spotřební kultury zde nejvíce pokročil. S ní spojená konformita a rozšíření konzumního způsobu života prostoupily společnost.

2.2.1 Kritika americké společnosti

Eisenhowerova éra představovala poslední dekádu století, v jejíž kultuře převážily tradiční elementy americké společnosti, např. vlastenectví. Amerika 50. let patřila mezi konformní a tradiční společnosti, kde se věřilo, že náboženství je nejlepší, nejlevnější a nejméně násilnou formou společenské kontroly. Tato představa společnosti byla ale kritizována převážně z řad moderních sociologů. Charles Wright Mills⁶⁵ tvrdil, že vládnoucí vrstvy manipulují bezmocnými davy. Podle něho Američané ztráceli svůj individualismus a byli přinuceni ke konformitě tlakem shora. Právě útěk z center měst a rozšiřující se předměstí – fenomén tohoto desetiletí – byl přičítán této konformitě. Svoji kritiku rozvinul v trilogii studií společnosti, kde analyzoval nejrůznější vrstvy anonymní struktury Ameriky. Nejprve v roce 1948 vyšlo dílo *Noví mužové noci* o dělnictvu a jeho vůdcích, v roce 1951 napsal *Bílý límeček* o nové střední vrstvě žijící právě na předměstích a trilogii uzavřel v roce 1956 dílem *Mocenská elita*, kde popisoval různé manipulativní a vládnoucí kruhy.⁶⁶

Milióny lidí nebyly schopny sledovat jiné ambice než nenápadný středostavovský život. Puritánství se stalo spojencem konzumu a každá kritika systému byla vnímána jako nepřípustná. V kontextu studené války dokonce nepřátelská a nebezpečná. Pod vlivem mcarthismu a antikomunistických nálad bylo ohrožující provokativní oblečení či originální myšlenka.⁶⁷

⁶⁵ Charles Wright Mills byl americký sociolog, který varoval před korporativní manipulací.

⁶⁶ JOHNSON, s. 663.

⁶⁷ DISTER, Alain, *La Beat Generation, La révolution hallucinée*, Gallimard, Paris 1998, s. 20.

Buddhista, ekolog, esejista a básník Gary Snyder,⁶⁸ jeden z vůdčích osobností generace beatníků a později i hippies,⁶⁹ o tehdejší atmosféře v Americe tvrdí, že „*v duchovní a politické osamělosti Ameriky padesátých let jste stopovali tisíc mil, abyste se mohli setkat s přítelem.*“⁷⁰

2.2.2 Chudoba ve Spojených státech amerických

V Americe 50. let se stalo běžnou praxí zavírat oči nad chudobou. Celá jedna rasa Američanů byla odsouzena k postavení občanů druhé třídy. Segregace se prolínala nejen v prostředí univerzit, ale stala se problémem procházejícím celou společností. Existovaly zažitá mýty o politických a akademických svobodách, odborářských právech, svobodě tisku a zdravých rasových vztazích. Chudoba byla vzdálena povědomí a zájmu lidu, byla brána jako neexistující. Vládl konsens, že civilizovaná společnost nenechá své příslušníky hladovět na ulicích. Mezi západními intelektuály i v široké veřejnosti stále vládlo všeobecné přesvědčení, že sociální podpora je odměna za lenost.⁷¹

Mlčení prolomil až článek Roberta L. Heilbrонера, ekonoma z Harvardské univerzity, v časopisu Harper's. Napsal úvahu s názvem *Kdo jsou američtí chudí?*. Závěr této analýzy čtenáře překvapil. Heilbroner připomenul finanční problémy starých lidí, farmářů a černochoů a chudobu odhadl v rozsahu od jedné třetiny po jednu čtvrtinu celkové americké populace.⁷² Federální snaha o vyřešení problémů chudoby byla mizivá. Změna nastala až v roce 1968, kdy se začal ekonomický stav zlepšovat.⁷³

⁶⁸ Gary Snyder byl americký básník, ekolog a buddhista, který za svou sbírku *Želví ostrov* získal v roce 1975 Pulitzerovu cenu. Studium buddhismu a přírodních kultur obohatilo jeho anarchistické odmítání centralistických způsobů vlády. Spolu s Ginsbergem se stali vůdci odporu proti válce ve Vietnamu.

⁶⁹ Neorganizované hnutí 60. let, které navázalo na beatnickou generaci. Viz dále.

⁷⁰ SNYDER, s. 9.

⁷¹ MURRAY, Charles, *Příliš mnoho dobra, americká sociální politika 1950–1980*, Praha 1998, s. 27.

⁷² Tamtéž, s. 18.

⁷³ Tamtéž, s. 19.

2.2.3 Rasová segregace ve Spojených státech

Otázka rasové segregace byla dříve než kde jinde zodpovězena v armádě, kde byla v roce 1948 ukončena Trumanovou administrativou. Byla rychle zastavena pokračující segregace v ozbrojených silách. Tento proces byl dlouhodobý a složitý zejména na jihu. Rasová rovnost se z vojenských složek přesunula do společnosti nejprve ve Washingtonu, D. C., kde Eisenhower nařídil Dopravnímu podniku hlavního města zaměstnávat černé řidiče autobusů a tramvají, nařídil telefonním společnostem přijímat černé telefonní spojovatelky. Zasadil se o zrušení segregace ve washingtonských restauracích, jídelnách, kinech, hotelích a stejně tak v požárních i policejních sborech. Následovalo historické rozhodnutí ze 17. května 1954, kde Nejvyšší soud rozhodl, že segregace na veřejných školách ve Spojených státech je protiústavní.⁷⁴

2.2.4 Role médií ve Spojených státech

Na konci 40. let a začátku 50. let docházelo k nárůstu důležitosti masmédií. Medializace byla nejprve kritizována konzervativní a intelektuální veřejností. Noviny, rádio, film, televize a mechanická cesta k veřejnosti měly nejprve ničit existující kulturu individuality a nahradit ji kulturou mas, která by byla komerční a manipulativní. Jak masmédiá díky modernizaci elektroniky a domácností nabírala na síle, začali chápat jejich důležitost zejména politici. Pochopili, že cesta k očím i uším veřejnosti vede právě touto cestou. Stalo se velice snadné hýbat veřejným míněním a měnit ho k svému prospěchu. Jako příklad zneužití této síly se nabízí senátor McCarthy, který se díky svému honu na komunisty stal fenoménem jedné dekády amerických dějin.⁷⁵

Krise americké společnosti, která se vyvíjela v 50. letech, eskalovala ve změně společenského diskurzu v průběhu 60. let.

⁷⁴ Tomuto rozhodnutí předcházela zpráva ministra spravedlnosti Herberta Brownella z listopadu 1953, kde se prohlášovalo, že čtrnáctý dodatek k Ústavě zakazuje rasovou segregaci ve veřejných školách a že Nejvyšší soud má pravomoc toto opatření prosadit. Více viz KORDA, s. 705–706.

⁷⁵ FAROLAN, Edmundo, Media and culture, Karviná 2003, s. 10.

Američané nebyli schopni přijmout společenský vývoj. Převládající společenský konformismus dokázal potlačit sílu individuality.

3 BEATNICKÁ GENERACE

Jack Kerouac⁷⁶, Allen Ginsberg⁷⁷ a skupina dalších spisovatelů a umělců vytvořili hnutí, které má položené základy na konci druhé světové války, během 50. let našlo svůj ohlas a v 60. letech získalo mimořádný vliv.⁷⁸

3.1 Charakteristika

Přestože tomuto hnutí scházela společná platforma, jako byly manifesty, stmelilo se nakonec v literární skupinu. Beatnické otevřené sebeodhalování bylo v rozporu s duchem doby a bylo krystalizací prudkého souhlasu s americkými vizemi pokroku a úspěchu. Jejich tvorba byla intuitivní reakcí na podvod, který cítili pod masovým úpadkem americké myšlenky na sebeurčení. Sami sebe chápali a cítili jako vyhnance a exulanty v nepřátelské kultuře.⁷⁹

Jack Kerouac⁸⁰ vyobrazoval ve svých dílech⁸¹ mladé lidi hladovějící po zážitcích a způsobu existence, která by nebyla svazována civilizačním zřetelem, jako byly falešná zdrženlivost, osobní zabezpečení a sebezapření.⁸² Jeho nejznámější a nejslavnější dílo *Na cestě*⁸³ nebyla pobuřující propaganda, která posouvá všechny morální a kulturní hranice. Její postavy se, stejně jako hippies a pozdější revoltující generace, odmítaly nekriticky podvolit svazujícím hodnotám společenského postavení, kariéry, manželství a majetku. Beatnická filozofie nebyla žádnou demonstrací vůči církevním hodnotám, naopak se Jack domníval, že právě beatnictví se vyznačuje hlubokou religiozitou a signalizuje duchovní obrodu amerického života. Považoval beatníky za osvoboditele

⁷⁶ Jacka Kerouaca lze chápat jako duchovního otce beatnické generace. Byl jedním z čelních představitelů tohoto literárního směru, který pojmenoval.

⁷⁷ Irwin Allen Ginsberg byl básník a jedna z vůdčích osobností beatnické generace.

⁷⁸ TYTELL, s. 5.

⁷⁹ Tamtéž, s. 5–7.

⁸⁰ Viz Příloha č. 4.

⁸¹ V jeho dílech je zřejmý motiv mladých lidí, kteří putují napříč Spojenými státy. Nejzřetelněji tato tematika prostupuje díly *Na cestě*, *Dharmoví tuláci*, *Andělé pustiny*, *Big Sur* a *Santorí v Paříži*.

⁸² TURNER, s. 15–19.

⁸³ *Na cestě* byl naturalistický příběh o moderním hrdinovi Západu po vzoru Neala Cassadyho. Tento román je oslavou lidského bratrství a zároveň alegorií zrady Ameriky, kdy přišla o zdravý kolektivní úsudek.

Američanů od bezduché jednolitosti a bezejmenné masy, protože podněcovali zájem o mystiku, staré civilizace, ekologii, svobodu vyjadřování a slova, alternativní stavy vědomí či sexuální menšiny. Odpůrci naopak spatřují v činnosti a existenci beatnického hnutí počátek rozkladu společnosti a společenských hodnot, který vede k drogové závislosti, AIDS, nárůstu zločinnosti, rozpadu rodiny a pohrdání autoritami.⁸⁴

3.1.1 Příčiny vzniku beatnické generace

Beatnická generace symbolizovala zápas ducha individuality proti ideologické moci vládní korporace. Stála v opozici proti McCarthyho antikomunistické demagogii a potlačení pracující třídy a občanských práv. Jejich tvorba podléhala moci cenzorů, díky kterým museli čelit publikačním problémům a nedosáhli akademického uznání. Odporovali společnosti Spojených států 50. let, kde vládla průmyslová kultura, jejímiž složkami byli bílí, heterosexuální Američané žijící na předměstích měst.⁸⁵

Co se úsilí jedince a individuality týče, byla poválečná éra obdobím nejistoty a hluboké bezmocnosti pod vzrůstajícím vlivem Pentagonu a antikomunismu. Bylo upuštěno od osobní zodpovědnosti ve prospěch společné velikosti a přizpůsobivosti. Výbuchy bomb v Japonsku nastavily nové dimenze hrůzy a nejvyšší ideologií se stala technologie a věda. Na konci 40. let se začal objevovat posun k uzavřené společnosti, kdy se všechna rozhodnutí dělala v tajnosti.

Na přelomu 40. let a 50. let se staly nezpochybnitelnými americkými hodnotami víra v Boha, rodina a okázalá mezinárodní dobročinnost. Amerika si sama sebe představovala jako bojovníka za demokracii, spravedlnost a pokrok. Tradiční tolerance ideologických rozdílů byla zvrácena ve vášeň pro organizovanost a politickou jednotu.⁸⁶

⁸⁴ TURNER, s. 23–25.

⁸⁵ WHALEY, s. 2.

⁸⁶ TYTELL, s. 7–10.

Dospělá generace, která prožila druhou světovou válkou, se vzdala pojmů jako zodpovědnost za morální rozhodnutí a generační ideály a postoupila je kontrole veřejné moci. Společnost ovlivňovaly vzpomínky na ekonomický kolaps z 30. let a obrovské vyčerpání válkou, po kterém následovalo hledání bezpečí a klidu. Formoval ji také strach z termonukleární hrozby, mccarthismus a zdlouhavý stav mezinárodního nebezpečí během pozdně 40. let a průběhu 50. let. Také stoupala rychlost a intenzita technického rozmachu, který ovládl poválečná léta a počáteční éru studené války a čím dál tím víc se zvětšovalo veřejné uctívání vědy.⁸⁷

Součástí této generace byli i beatníci, kteří si uvědomovali, že se v americké společnosti objevila trhlina, ve které nastalo vykořenění rodinných svazků, vztahů k místu, a tyto vazby byly nahrazeny strachem z bezprostřední zkázy. Ve 40. letech a 50. letech pracovali na pojetí duševní vyrovnanosti, vzdorující dobovým nadějím. Důležitá nebyla pouze jejich literární tvorba, ale i způsob života, pro který se rozhodli ve společnosti, která vnímala pouhou odlišnost zevnějšku jako deviantní chování a homosexualitu považovala za trestuhodnou perversi. Na základě měřítek své doby byli beatníci vnímáni jako psychicky nemocní jedinci a museli snášet následky, které s sebou jejich revolta přinesla – nápravná zařízení či ústavy pro duševně choré, veřejný výsměch, cenzuru a dokonce i vězení. Gary Snyder je ve svém díle *„Místo v prostoru“* popsal: *„Lidé spojení s beat generation mají zájem o revoluci, skutečnou revoluci, která začíná mysli a tělem každého jednotlivce.“*⁸⁸

Jejich protesty formou nenásilného životního stylu, který později gradoval na pacifistická mírová hnutí, směřovaly proti duchovní stagnaci, která zabraňovala skutečné kulturní renesanci. S obavami se stavěli k technologickému i vědeckému pokroku, protestovali proti zbraním

⁸⁷ ROZSAK, s. 22–23.

⁸⁸ SNYDER, s. 16.

hromadného ničení. Odmítali odlidštění díky masové komunikaci, všudypřítomnou komerční propagandu a život beze smyslu a účelu.⁸⁹

Jejich dobrovolný odchod na okraj společnosti byl ovlivněn pocitem, že se celá země po válce zkažila, zhrubla a ovládla ji armáda, která podporovala celkovou atmosféru strachu. Vytvořili si vlastní politiku, jejímiž špičkami byli zločinci, kteří v očích beatníků představovali revolucionáře vzdorující nespravedlivé společnosti. Cítili se jako vydědění vychovávaní v idealismu, který byl spolu se základními mravními principy zničen válkou. Nebyli schopni pochopit svět, který byl posunut do zcela jiných, hrozivějších rozměrů.⁹⁰

Opovrhovali akademickým prostředím a vzděláním, které by nabyli studiem. Mnozí na univerzitách studovali, ale dříve či později je opustili, kvůli zbyrokratizovanému systému, který potlačoval svobodnou vůli jedince. Čas strávený studiem považovali za ztracený, dávali přednost intelektuálním debatám s přáteli. I přes to, že William S. Burroughs⁹¹ byl absolvent Harvardu a Allen Ginsberg a Gary Snyder navštěvovali postgraduální studium v Berkeley, nikdy nebyli přijati akademickou obcí. Ta se jim vysmívala a neuznávala je díky tomu, že autoři odmítali tradiční způsoby literární obecně přijaté tradice.⁹²

Jejich díla představovala odchylku od pravidel literární normy a odvážnou odpověď na převládající pasivitu doby. Toto odmítnutí formy vedlo ke zvýšení míry upřímnosti bez ohledu na následky. Kerouac tvrdil, že základním pravidlem beatnického hnutí byl hlad po radosti. Mytologizující imaginace se stala základní složkou beatnické literatury.

⁸⁹ CHANDLER, Daniel, Ross, The Beat Generation and Buddhist Religion. In: Asia Journal of Theology, 21, 2007, 2, s. 320.

⁹⁰ NICOSIA, s. 135.

⁹¹ William Seward Burroughs byl jedním ze zakladatelů beatnické generace, spisovatel, esejista a sociální kritik. Jeho próza se vyznačuje autobiografickými popisy drogových experimentů.

⁹² THEADO, Matt, Beat generation Literary Criticism. In: Contemporary Literature 45, 2004, 4, s. 747.

Liberalismus považovali za zklidňující podvod pro střední třídu, žal nad utrpením světa za racionalizaci viny, utěšováním svědomí.⁹³

3.1.2 Formování beatnického společenství

První náznaky beatnického společenství se začaly formovat v 50. letech v bytě Edie Parkerové⁹⁴ v New Yorku, kde začali beatníci navazovat první kontakty. Brzy se tento byt stal místem, kam postupně přicházeli další mladí literáti jako Lucien Carr,⁹⁵ který se stal spojovacím článkem okruhu beatníků, Allen Ginsberg, sedmnáctiletý židovský homosexuál a student prvního ročníku univerzity, a William S. Burroughs, který studoval literaturu a antropologii na Harvardu, psychologii na Kolumbii a medicínu ve Vídni. Zde se objevila kultovní postava, zloděj jménem Herbert Huncke,⁹⁶ který bral drogy a mluvil pouličním slangem převzatým od dealerů z Harlemu. Právě od něho slyšel Jack poprvé slovo „beat“. Tento výraz začala používat skupinka lidí z Greenwich Village⁹⁷ u Kolumbijské univerzity.⁹⁸ Možné významy tohoto slova Kerouaca upoutaly, začal je vnímat jako vyjádření charakteristiky lidí, s nimiž se identifikoval, ubitých a odsunutých na okraj společnosti. Tato identifikace se stala ústředním tématem beatnického psaní. Kerouaca přitahovali tuláci a lidé rasově poznamenaní, Ginsberga sexuálně odlišní lidé a Burroughse zločinci a narkomani. V odhalování života chudých a utlačovaných si Kerouac nevšímal deprivace, ponižování, diskriminace a beznaděje, ale chtěl zdůraznit romantickou náladu bratrské komunity a radosti z prostých prožitků.⁹⁹

Centry alternativ ke středostavovskému životu se stávaly svobodomyšlné čtvrti v San Franciscu a New Yorku. Gary Snyder je

⁹³ TYTELL, s. 10–19, 205, 70.

⁹⁴ Edith Parkerová se později stala první manželkou Jacka Kerouaca.

⁹⁵ Lucien Carr byl americký spisovatel, který později zabil svého středoškolského učitele, když se ho pokusil znásilnit.

⁹⁶ Viz Příloha č. 1. Herbert Erwin Huncke byl básník, spisovatel jedním z průkopníků hipsterské kultury ve Spojených státech.

⁹⁷ Jedná se o jednu z nejstarších čtvrtí na Manhattanu v New Yorku. Dříve bývala centrem bohémství a beatnického hnutí.

⁹⁸ DISTER, s. 18.

⁹⁹ TITELL, s. 175.

popsal ve svém díle *Místo v prostoru* takto: „*Ve Friscu se rodily trendy, které v polovině padesátých let vešly v obecnou známost pod souhrnným názvem „beatnické hnutí“.* Toto označení často zastínilo pronikavé neústupné myslitele a umělce té doby, kteří nikdy nedosáhli mediálního věhlasu, jež ho ani nevyžadovali, ale kteří tvořili onu živnou kulturu.“¹⁰⁰

Kerouac také vytvořil teorii rytmu psaní, které nesmělo být ničím potlačeno ani omezeno. Tuto teorii dechu využil jako prostředek určující tempo prózy a poezie. Formuloval ji na žádost Burroughse a Ginsberga.¹⁰¹ Beatníci opovrhovali zažitým stylem psaní, který byl podle nich zbytečný, nudný a příliš zkostnatělý.

Výrazným odklonem od západních zvyků a smýšlení se stalo studium nejrůznějších východních škol a učení. Pro mnoho beatnických spisovatelů se stal právě buddhismus formou duševního závaží. Buddhistické zdůrazňování účasti a soucitu se všemi vnímajícími bytostmi sloužilo jako vyvážení beatnického zatracení amerického materialismu. Kerouacův důraz na buddhistické pojetí byl reakcí na duchovní bídu Západu. Buddhismus sloužit beatníkům ke změně od přijímání stavu porážky k přijetí souhlasu a od vzteklého sebeprosazování k tichému pozorování.¹⁰²

3.1.3 Filosofie beatnické generace

U beatníků bylo velice silné religiózní cítění. Víra se stala součástí jejich životů, jasný byl především příklon k východním filosofiím, které nebyly zkažené a autoritativní jako křesťanství. Zapojovali se do klášterních životů, praktikovali meditaci, studovali středověké texty a texty svatých, zkoumali čínské a japonské tradice. Jejich duchovní otevřenost bez dogmat zavedla zen buddhismus¹⁰³ na západní pobřeží Spojených států. Také často používali náboženské odkazy ve svých dílech, ne v jejich

¹⁰⁰ SNYDER, s. 11.

¹⁰¹ BERRIGAN, s. 63.

¹⁰² TYTELL, s. 28–19, 58, 80, 182.

¹⁰³ Zen byla obměna buddhismu, která vznikla ve 12. století v Japonsku. Cílem zenového buddhismu je proniknutí do podstaty skutečnosti a člověka. Toho lze dosáhnout přemítáním, vnitřním soustředěním a tichou meditací.

původní podobě, ale jak si je sami přetvořili a aplikovali pro svou podstatu. Jack Kerouac také nejprve s buddhismem experimentoval, ale později se opět navrátil ke katolickému náboženství. Ginsberg se Snyderem procestovali většinu východního světa.¹⁰⁴

Buddhistické učení představovalo atraktivní alternativu k materialismu a konzumu, který dusil americké duchovno v 50. letech. Beatníci přizpůsobili buddhismus americké tváři tak, že přejali jeho starověkou moudrost do hipsterského¹⁰⁵ prostředí. Vytýčili novou generační propast, která vznikla po druhé světové válce tím, že odmítli konzervatismus křesťanství. Beatníci zahájili proces přeměny amerického náboženského vědomí. Právě tato změna byla iniciována odmítnutím institucionálního náboženství, křesťanských hodnot a prohlášením, že nové duchovní poznatky jsou objeveny prostřednictvím mystického zážitku, halucinogenní drogy a východního náboženství. Tento obrat zájmu americké společnosti na východ ovlivnil pozdější náboženský život.

Beatníci považovali tvorbu za formu meditace, kdy pomocí psaní mohli nalézt absolutní pravdu. Nové poznatky čerpali ze studia původní mytologie Mayů a Aztéků a čtením hinduistické, perské a buddhistické literatury. Někteří z autorů věřili, že východní náboženství vyjadřuje antickou moudrost, která je odvozena z prehistorické, vyspělé civilizace. Považovali asijské náboženství za základní podnět pro transformaci západní civilizace, jejíž institucionální a psychologický nátlak bránil k rozšíření vědomí. Ve východní spiritualitě nacházeli cestu vedoucí k extázi, nikoli duchovní stagnaci a udušení jako v konzervatismu křesťanství. Spisovatelé si představovali lidské společenství nerozdělené mentalitou, rasou, vyznáním, pohlavím. Podle nich toto dělení vedlo ke kulturnímu kolapsu. Beatníci odmítli tradiční představy o pořádku a poslušnosti a došli k závěru, že sociální požadavky jsou zbytečné

¹⁰⁴ DISTER, s. 40.

¹⁰⁵ V 50. letech vznikl nový módní směr hip, jehož představitelé – hipsteři – se stali inspirací pro beatníky. Ti si hipsterství zcela vžili.

a bezúčelné. Odmítali povrchnost a pokrytectví, kterým je zaplavila konformní americká veřejnost.¹⁰⁶

Kniha Jacka Kerouaca *Dharmoví tuláci*¹⁰⁷ měla poskytnout první praktický přehled celého zen buddhismu. Zenovou podobu buddhismu přinesl na západní pobřeží Spojených států Gary Snyder, který v té době již žil podle pravidel zenu. Svůj život věnoval chudobě, jednoduchosti a meditaci. Snyder se chystal provést první oficiální studie zenu v Japonsku a stát se beatníkem nejvíce znalým těchto praktik.¹⁰⁸

3.1.4 Beatnický životní styl a tvorba

Na počátku 50. let se začal objevovat nový model člověka žijícího na okraji společnosti – hipster.¹⁰⁹ V eseji *Bílý černoš* z roku 1957 Norman Mailer¹¹⁰ vykreslil hipstera jako zločince – hrdinu, který, než aby se přizpůsobil, se oddal násilí, protože v totalitní společnosti je násilí jedinou cestou seberealizace. Věděl, že nemůže společnosti důvěřovat v tom, co je správné, proto si určil morální zákony. Proti tomuto vyzdvihování hipsterova psychopatického instinktu v jeho nedbalém, sobeckém a sebedestruktivním jednání důrazně protestoval Jack Kerouac. Pro něho bylo hip chápání civilizovaného světa a znamenalo poukazování krajní laskavosti a ohleduplnosti k utrpení druhých, kterého se jim dostávalo od čím dál více se zhoršujícího světa.¹¹¹

Hipster byl vnímán jako nová alternativa ke vzoru středostavovského Američana. Odmítal americký konformismus a byl

¹⁰⁶ CHANDLER, s. 312–316.

¹⁰⁷ Dharmoví tuláci jsou volným pokračováním románu *Na cestě*, ale místo cesty napříč Amerikou popisuje autor cestu poznání vlastního nitra. Toto dílo přitáhlo pozornost kulturní veřejnosti k orientálním filosofiím.

¹⁰⁸ ROSZAK, s. 131.

¹⁰⁹ Slovo hip pocházelo z původního hep – cat (sekáč, chlapík), která se objevilo ve 30. letech, kterým se označovali příslušníci velkoměstské bohémy, vyznavači swingu a jazzu. V 50. letech byl termín hep nahrazen slovem hip.

¹¹⁰ Norman Kingsley Mailer byl americký spisovatel a žurnalista, který získal dvě Pulitzerovy ceny.

¹¹¹ NICOSIA, s. 185.

pojtkem mezi černou a bílou kulturou be – bopu.¹¹² Tento typ člověka obýval svět městských ulic. Tito lidé měli domov v bopových klubech a jejich styl byl nepřehlédnutelný – razantní chůze, barevné a výrazné oblečení, které kontrastovalo s hnědým sakem průměrných Američanů. Jeho ideálem bylo poznat mechanismy spořádaného světa, aby je poté mohl obelstít. Hipsteři žili v těsném kontaktu se zločinci a prostitutkami, znali policejní brutalitu. Kerouac definoval hipstera jeho schopností kdykoliv si sehnat drogy – marihuanu, kokain, opiáty, benzedrin. A právě tato záliba v drogách zajistila hipsterovi postavení na okraji společnosti. Shánění drog bylo složité a nebezpečné, ale nastavovalo takový model života, který byl zbaven všech konvencí a mravních zásad. Hipsterská mentalita se plně začlenila do beatnického vědomí. Její největší rozkvět nastal v 60. letech, kdy se tato mentalita projevila ve změněných hodnotách americké mládeže, aktivně napadající společenské normy. V hipsterském prostředí byly jedním z běžných aspektů krádeže, které byly obhajovány tím, že v Americe byl do nějakých zločinů zapleten každý. To byla inspirace mladé kultury 60. let. Absolutní pohrdání majetkem, zejména veřejným, a průvodní argument, že majetkové zákony jsou neplatné, protože byly založeny na vykořisťování.¹¹³

Nedílnou součástí beatnické tvorby byl autobiografický popis drogových experimentů. Na počátku stály pouhé experimenty, nejprve s marihuanou, která byla spolu s červeným vínem jedním z pilířů beatnického společenského života, benzedrinem a poté i tvrdšími drogami, zejména heroinem.¹¹⁴ Ačkoliv společenský obraz narkomana je patetické opuštění, zajímavým paradoxem je, že narkoman sám sebe vidí jako člena elity. Nejprve po užití drogy cítili pocity, které přirovnávali k extázi, poté následovala regrese, utlumení, které mohlo zapříčinit agresi či depresi.¹¹⁵

¹¹² Jedná se o formu jazzu charakteristickou tempem a improvizací. Be – bop (zkráceně pouze bop) se formoval ve 40. letech 20. století ve Spojených státech.

¹¹³ TYTELL, s. 22–25, 177.

¹¹⁴ SNYDER, s. 16.

¹¹⁵ GOSSOP, Michael R., Addiction to Narcotics: A Brief Review of the 'Junkie' Literature. In: British Journal of Addiction (to Alcohol & Other Drugs) 71, 1976, 2, s. 193.

Vliv drog byl u beatníků patrný i v dílech. V Kerouacově je důraz na halucinace obzvlášť silný, „*mimo jiné je v něm použito skutečně halucinogenní styl, protože jsem ho celého napsal pod vlivem marihuany.*“¹¹⁶ Zvláště oblíbenou drogou bylo požívání benzedrinu z inhalátorů. Užívání této drogy mělo ale o svou stinnou stránku, jelikož proužky benzedrinu obsahovaly i jiné chemické látky, které při odeznění způsobovaly bolesti v celém těle a na příklad u Kerouaca byly příčinou hlubokých depresí. V Jackově případě mělo nadměrné užívání benzedrinu v kombinaci s přepětím za důsledek tromboflebitidu, která vyvolávala krevní sraženiny v nohách. V případě, že by se některá ze sraženin dostala až do srdce, znamenalo by to smrt.¹¹⁷

Jedním z důsledků Kerouaca a jeho současníků byl příklon literatury k hudbě, zejména k jazzu a rock'n'rollu. Kerouac byl nakloněn zejména černošským muzikantům, kteří transponovali své pocity upřímně.¹¹⁸

Allen Ginsberg v nástupu rockové a folkové hudby rozpoznal nové příležitosti, jak přiblížit poezii posluchačům. Začal svou tvorbu stále více přizpůsobovat písňové formě a na svá čtení byl doprovázen rockovými či jazzovými hudebníky.¹¹⁹

Bob Dylan byl prvním hudebníkem, kterému se podařilo aplikovat beatnickou tvorbu a postoje na rock'n'roll. Dylanova a Kerouacova tvorba posléze ovlivnila i Johna Lennona a Paula McCartneyho. Vše, s čím se potýkali rock'n'rolloví umělci během 60. a 70. let, jako marihuana, alkoholismus, meditace i náboženská angažovanost. To prožili beatníci již během dvou předchozích desetiletí.¹²⁰

¹¹⁶ BERRIGAN, s. 65.

¹¹⁷ NICOSIA, s. 135, 145.

¹¹⁸ TURNER, s. 19.

¹¹⁹ TYTELL, s. 110.

¹²⁰ TURNER, s. 20–21.

3.1.5 Postoj americké společnosti k beatníkům

Když v roce 1957 vyšel Kerouacův román *Na cestě*, slovo beat se dostalo do všeobecného povědomí. Amerika si uvědomila, že se zformovala generace spisovatelů a intelektuálů, která narušuje veškerá pravidla. Tato nová generace byla vzdělaná, ale odmítala akademické kariéry, podnikání i účast na vládě. Vydávala své básně ve vlastních časopisech a nepředkládala své práce velkým zavedeným časopisům, které měly monopol na avantgardní literaturu. Její příslušníci cestovali mezi New Yorkem, Mexico City a San Franciskem.¹²¹

Nikdo jiný nevyjádřil tak přiléhavě napjatou nejistotu poválečné společnosti a pokolení než právě beatníci, kteří dali podnět k sociální revoluci v 60. letech. Koncem 50. let se z beatnického hnutí vyvinul směrodatný ukazatel proměn americké kultury, která v té době zažívala krizi. Tito lidé představovali vlnu mladého disidentu, který vyvracel zažité pravdy o rase, víře, autoritě a rodině.

Beatníci byli lhostejní k oficiálnímu literárnímu světu, ať už ke komerčním časopisům vydavatelů nebo katedrám literatury na univerzitách. Vydělávali si na živobytí mnoha různými způsoby, ale cítili, že jejich základním povoláním je poezie. Byli vzdělaní a nezávislí a neshlukovali se do žádných uměleckých skupin. Zůstali mimo život amerických středních vrstev.¹²² Snyder popsal reakci veřejnosti: *„Jak na to reagoval tisk a veřejnost? Lidé buďto zuřili, nebo trochu žárlili. Část populace se svobodně rozhodla vzdát se „amerického standartu“ a všeho, co s ním souvisí – ve jménu svobody.“*¹²³

Zde musím reagovat na hypotézu č. 1, která byla vytyčena v úvodu. Zastávám v ní stanovisko, že beatníci byli kvůli svým názorům a životnímu stylu společností odmítnuti a nepřijati. Na základě dosavadních zjištění, mohu toto hypotézu potvrdit. Jako byli beatníci díky svému

¹²¹ SNYDER, s. 14.

¹²² TYTELL, s. 125–128.

¹²³ SNYDER, s. 15.

životnímu postoji stále opovrhování americkou společností, tak i jejich tvorba byla hrozbou uznávané literatuře a kulturnímu stereotypu a pořádku 50. let. Podle Garyho Snydera: „*Jak levicoví intelektuálové, tak i američtí vydavatelé novin spatřují v beat generation odpadlictví nejhoršího druhu a společně křičí proti nezodpovědnosti. Mluví o úpadku, nenormálnosti, zločinnosti a drogových návycích mladých spisovatelů.*“¹²⁴

Beatníci jako spisovatelé byli buď ignorováni, výjimečně trpěni nebo kritizováni jako antiintelektuální nevzdělanci. Za prvotní lze považovat dílo *Feták*¹²⁵ Williama Burroughse, které je autentickým záznamem jeho zasvěcení do světa drog. Zde sledoval svojí mnohaletou závislost na morfiu od New Yorku až do Mexika. V tomto díle byla společnost poprvé postavena před realitu beatnického světa.¹²⁶ Kerouac dokončil román *Na cestě* v roce 1951 a nemohl jej uveřejnit až do roku 1957, protože text vzdoroval požadavkům redaktorů a nakladatelů. Další jeho kniha *Vize Codyho*¹²⁷ mohla vyjít až za dvacet let od svého dokončení. Román *Na cestě* byl jasným znamením nového amerického vědomí, byl prohlášením generační identity, kde se objevuje generace, která je nepřátelská vůči civilizačním hodnotám, ignorantství a populismu.¹²⁸

Beatnická generace se vzepřela hodnotám společenského konformismu. Odmítla středostavovský model života a vytvořila si vlastní alternativní kulturu. Tak se postavila do opozice ke kulturní atmosféře 50. let ve Spojených státech. Beatníci odmítali morální hodnoty své generace a své doby. Byli vnímáni jako zavrženíhodní a jejich vlastní společnost nepřijala ani je ani jejich tvorbu a životní styl.

¹²⁴ Tamtéž, s. 16.

¹²⁵ Autorem tohoto díla s původním názvem *Junkie* je William Burroughs. Jedná se o spisovatelovu autobiografii. Příběh zobrazuje jeho závislost na alkoholu, morfiu, heroinu a dalších drogách. Kniha přibližuje prostředí a společnost závislou na drogách.

¹²⁶ TYTELL, s. 130.

¹²⁷ *Vize Codyho* byly vydány v roce 1960. Tento román byl napsán na základě autorových autobiografických vzpomínek.

¹²⁸ TYTELL, s. 84.

4 MEDAILONKY NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH AUTORŮ BEATNICKÉ GENERACE

Jack Kerouac byl duchovním otcem beatnické generace a zároveň prvním, kdo tento směr pojmenoval a charakterizoval. Kerouac společně s Allenem Ginsbergem vytvořil v New Yorku na konci 40. let jádro beatnické generace.¹²⁹

4.1 Jack Kerouac

Tématem Jacka Kerouaca byla samotná Amerika. Zaznamenal tamější aspekty konformity a materialismu. Zmapoval změny životního stylu, daleko za intelektuálním obzorem střední třídy, které se měly projevit v posledních letech jeho života.¹³⁰

Jack Kerouac se narodil v textilním městečku Lowellu ve státě Massachusetts. Lowell vyrostl počátkem 19. století čtyřicet kilometrů od Bostonu. Zde se usadili polští, irští, portugalské, řečtí a francouzští přistěhovalci, převážně z dělnické třídy. V Lowellu tvořila každá etnická skupina uzavřenou komunitu, která měla své školy. Ty vyučovaly rodným jazykem. Zde se 12. března 1922 narodil Jack, jako třetí dítě Lea a Gabrielly Kerouacových. O týden později byl pokřtěn jako Jean Luis v kostele sv. Ludvíka.¹³¹

Leo a Gabriella byli francouzští Kanadčané, kteří odešli v dětském věku do Spojených států. Jejich předkové emigrovali do Québecu z Bretaně. Leo byl povoláním tiskař a Gabrielle prodávala boty v obuvnictví. Roku 1926 zemřel na revmatickou horečku nejstarší syn Gerard a tento moment provázal Jacka celým životem a prolínal se i jeho díly. V září 1940 se zapsal na Kolumbijskou univerzitu v New Yorku, kam byl přijat na základě sportovního stipendia jako hráč amerického fotbalu.

¹²⁹ GINSBERG, FERLINGHETTI, SNYDER, s. 3.

¹³⁰ TYTELL, s. 148.

¹³¹ TURNER, s. 29–47.

Neosobnost města, masy obyvatel, nové rytmy a zvuky ulic, očividné extrémy chudých slumů a rezidencí na Park Avenue, to jej mátló.¹³²

V březnu 1943 obdržel rozkaz k nástupu do výcvikového tábora námořnictva v Newportu ve státě Rhode Island. Ale již zde odmítal autoritativní zřízení. Tento odpor k této podřízenosti předznamenal způsob, kterým měli beatníci využívat nekonvenční chování jako metodu k osvobození.¹³³

Díky nezměrnému užívání drog a pití alkoholu se z Jacka stal během čtyř let narkoman. Po užívání amfetaminů měl v nohou krevní podlitiny, byl hospitalizován s tromboflebitidou, ze které se do konce života nevyléčil.¹³⁴

Neal Cassady¹³⁵ přijel do New Yorku v roce 1946, od té doby se stal Jackovou inspirací pro román *Na cestě*. Začalo putování po Spojených státech amerických. Uprchl z New Yorku na západ, kde hledal svobodu a nevinnost ztraceného pohraničí. Poté na jih do Mexika, které se právě vynořilo z 19. století a jehož kultura byla vzdálená a odlišná od kultury Spojených států. To mu umožnilo jasný náhled na vlastní kulturu. Svou zemí se cítil být podveden a zraněn a jeho odpovědí byl útek a izolace.¹³⁶ Jack v té době také jako první charakterizoval svou generaci jako ubitou (*beat*). Ubitá znamenala zmožená všemi konvencemi světa.¹³⁷

Román *Maloměsto a velkoměsto*,¹³⁸ ke kterému Jack upínal všechny své naděje, vyšel v březnu 1950 a získal dobré recenze v prestižních periodících. *Maloměsto a velkoměsto* byl jeho první

¹³² TYTELL, s. 61.

¹³³ TURNER, s. 49–61.

¹³⁴ Tamtéž, s. 65–81.

¹³⁵ Cassady byl vzorem hlavně Ginsberga a Kerouaca. Skutečnou monumentálnost jeho povahy znali jen jeho nejbližší, zbytek ho považoval za psychopata, který bezohledně využíval ostatní. Kerouac byl při psaní *Na cestě* inspirován společným cestováním Amerikou. Cassady byl vzorem i pro jednu z hlavních postav – Deana Moriartyho.

¹³⁶ TYTELL, s. 57.

¹³⁷ TURNER, s. 85–100.

¹³⁸ Tento román vyšel 2. března 1950. Je to vyprávění příběhu rodiny Martinů z Nové Anglie, je zachycen osud jejich pěti synů a tří dcer od počátku století až po léta následující po druhé světové válce. Toto dílo bylo napsáno jako preludium Kerouacovy osobní ságy, kterou vytvořil svými osmnácti knihami.

publikovaný román. Byl napsán podle běžných vyprávěcích tradic, které později odmítl. Kniha předvídala vykořeněnou bohémskou volnost, kterou autor zkoumal v pozdějších románech jako *Na cestě* a *Dharmoví tuláci*. Ve svém díle *Maloměsto a velkoměsto* popsal, jak byla rodinná harmonie a vztah k místu rozvrácena druhou světovou válkou. Jednalo se o rodinnou tragédii. V pěti částech Kerouac popsal úpadek své rodiny, které dal příjmení Martinovi.¹³⁹ Byl ale kritizován z nadměrného užívání vulgárního jazyka, drog a alkoholu. Ovšem navzdory příznivé odezvě v tisku se kniha přestala brzy prodávat.¹⁴⁰

Vydání Burroughsova *Fetáka* v roce 1953 kontrastovalo s Jackovou stále neúspěšnou snahou o publikaci *Na cestě*. V roce 1952 byl otištěn článek v New York Times *Hlásí se k beat generation*. Ten vyzdvihoval Jacka jako původce označení celého hnutí a uvedl domněnku, že beatnictví bylo znakem náboženské obrody na pozadí duchovní krize, kterou vyvolával moderní způsob života. Tímto článkem vstoupilo slovo beat a celá jeho generace do širšího povědomí. Prostředkem k jeho spontánní podvědomé próze byly drogy, např. morfin, benzedrin a marihuana. Ginsberg v té době napsal *Kvílení*,¹⁴¹ básnickou sbírku, která vyvedla beat generation na výsluní celostátní i mezinárodní prestiže.¹⁴²

Jack se v roce 1956 dozvěděl, že nakladatelství Viking plánovalo na další rok vydání románu *Na cestě*. Pro mnohé to byla důležitá kniha, která kritizovala společenský pasivní souhlas a atmosféru 50. let. Bylo to dílo, které zobrazovalo podzemní subkulturu vymezující se k mravům střední třídy. Ta nabízela pocit uvolnění, který prožívaly méně materiálně zajištěné části společnosti. Hlavní postava, Dean Moriarty, byla jedním z prvních charakterových typů, jejichž prvořadou záležitostí bylo osvobození od společensky daných rolí nebo očekávání. Moriarty ze

¹³⁹ KEROUAC, Jack, *Maloměsto a velkoměsto*, Praha 2002.

¹⁴⁰ TURNER, s.115–123.

¹⁴¹ Báseň Ginsberga *Kvílení* byla představena světu 7. října 1955 na předčítání v San Franciscu. Autor v básni zaznamenal zoufalství a strádání jedné generace. Sanfranciské čtení se stalo populárním a slávu také básni vynesly soudy o šíření nemravné literatury.

¹⁴² TURNER, s. 141–157.

sebe nedělal cíl korporativních, institučních či státních vlivů, ale svojí subjektivitou útočil na každou oficiální autoritu. Kniha byla záznamem nového druhu existence v Americe. Prakticky každá postava, kterou vypravěč příběhu – Sal Paradise – potkal, byla buď na odjezdu, cestu plánovala či se zrovna vrátila. Motiv cestování a snahy o útěk z reality prostupuje celým dějem *Na cestě*. V románu se odrazila i současná politická situace, kterou Sal a Dean registrovali během svých cest napříč Spojenými státy. Vnímali známky všeobecné podezíravosti během počátku studené války a McCartyho éry.¹⁴³

Originálním rukopisem byla pětasedmdesátimetrová role papíru. Generace narozená před válkou dílo odmítla, ale pro jiné skupiny společnosti bylo přitažlivé. Pro ty, kteří se cítili omezeni společenskými požadavky, cenzurou soukromí a puritánskými názory.¹⁴⁴

Po úspěchu *Na cestě* bylo vydáno dílo *Dharmoví tuláci*, které bylo volným pokračováním *Na cestě*. Zde je Kerouacův důraz na buddhistické pojetí v kontrastu s duchovní bídou Západu. Kerouac dokázal výjimečně silně popsat postavy, zejména v případě knihovníka Henry Morleya, který je jedním z hlavních zdrojů humoru v románu.¹⁴⁵ Poté Jack napsal své nejpropracovanější a nejkvalitnější dílo *Vize Codyho*, které mohlo být vydáno až za dvacet let od svého vzniku. Jedním z jeho posledních děl byl *Big Sur*¹⁴⁶, román o úpadku, který navazoval na pesimismus z *Na cestě*. Pozdní romány jako *Duluožova marnost*¹⁴⁷ odkrývaly vypětí vyčerpané představivosti a potíže, které již měl Kerouac s psaním.¹⁴⁸

Ve věku třiceti čtyř let se Jack ocitl na vrcholu svého úspěchu, ale zároveň na počátku osobního i uměleckého pádu. V březnu toho roku

¹⁴³ KEROUAC, Jack, *Na cestě*, Praha 1997.

¹⁴⁴ TYTELL, s. 166.

¹⁴⁵ KEROUAC, Jack, *Dharmoví tuláci*, Praha 2008.

¹⁴⁶ Jde o autobiografický román z roku 1962. Je to dílo o úpadku a rozkladu, podrobným záznamem fyzické nemoci, paranoie a definitivní zkázy ducha i těla. Autor začínal bolestně odmítat nadšení ze života.

¹⁴⁷ Dílo vyšlo 6. února 1968 a získalo nezvykle nepříznivé recenze. Kerouac popisuje zážitky mezi léty 1935–1946 ze střední školy v Lowellu, Kolumbijské univerzity a druhé světové války, které již byly zmíněny v díle *Maloměsto a velkoměsto*.

¹⁴⁸ TYTELL, s. 186–200, 217.

bylo zabaveno pět set výtisků Gisbergova *Kvílení* americkými celními úřady kvůli mravní závadnosti. K soudní kauze došlo v říjnu 1957, kdy byl Ginsberg zproštěn obvinění ze zveřejnění a prodeje nemravné knihy.¹⁴⁹

Komerční zájem o beatnictví v 60. letech způsobil Jackovi mnoho nechtěné pozornosti. Tu nezvládl jinak, než s pomocí alkoholu. Byl čím dál tím častěji spojován s násilím, zločinností mládeže a rozšíření drogové kultury. Jeho duševní i fyzické obtíže se prohlubovaly následkem nekontrolovaného pití alkoholu.¹⁵⁰

Jack se stal obětí vykořenění, které kdysi oslavoval. Zatímco Ginsberg byl politický aktivista, Jack se do veřejných věcí nijak nezapojoval. Během 60. let prodělal období tělesného, duchovního i uměleckého úpadku. Důsledkem toho byl jeho odchod z beatnické scény, kterou sám budoval. Kerouac nepřijal novou generaci bohémů, kteří navazovali na odkaz myšlenky románu *Na cestě*. Viděl v nich nezdvořilou a negramotnou mládež, která pohrdala symboly Ameriky. Prohluboval se jeho odpor k sílící neoficiální kultuře, zejména nové levici a levicovým radikálům, ve kterých spatřoval komunisty ohrožující Ameriku. Kerouac ztratil kontakty s přáteli a současníky z beatnické generace. V říjnu 1969 byl Jack hospitalizován v nemocnici sv. Antonína v Lowellu, kde 21. října 1969 zemřel. Příčinou úmrtí bylo krvácení jícnových křečových žil.¹⁵¹

O nová vydání jeho knížek nebyl zájem a v očích nositelů alternativní kultury byl obrazem minulosti. Rozhněvaným mužem, který zahořkl a zničil ho vlastní životní styl. Kerouacovy výlety po Americe, zásadní součást jeho reputace a odkazu, byly svérázným osvobozením v době, kdy se většina občanů Spojených států zavázala ke skupinové uniformitě.¹⁵²

¹⁴⁹ TURNER, s. 161–170.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 175–185.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 189–198.

¹⁵² Tamtéž, s. 209–216.

4.2 Allen Ginsberg

Byl jedním z čelních představitelů beatnické generace, která se do všeobecného povědomí zapsala vydáním jeho sbírky *Kvílení* a následným soudním procesem, vyvolaným obviněním Lawrence Ferlinghettiho¹⁵³ z šíření pornografie.¹⁵⁴

Lawrence Ferlinghetti otevřel v roce 1952 v San Franciscu knihkupectví City Lights Pocket Bookshop zaměřené na prodej paperbacků. Allenu Ginsbeegovi vydal sbírku *Kvílení a jiné básně*, která mu vynesla soudní proces za šíření pornografie. Tato publicita zpopularizovala jak beatnické hnutí, tak i jeho nakladatelství a knihkupectví. To se stalo centrem poetické avantgardy.¹⁵⁵

Ginsbergovo dětství v Patersonu v New Jersey a dospívání na Kolumbijské univerzitě stále provázely vnitřní rozpory a snaha o porozumění vlastní identitě. Během dětství byl sužován psychickou labilitou své matky Naomi. Ta trpěla panickým strachem z vraždy komunistickými špióny. Byla na tři roky hospitalizována a domů se vrátila s amnézií po elektronické léčbě. Tak poznal Ginsberg důsledky mccarthismu a to ho poznamenalo pocitem beznaděje. Stabilizujícím faktorem byl jeho židovský otec Louis, jehož přizpůsobení se systému jeho syn později odmítl. Byl učitelem angličtiny na Central High School v Patersonu. Jako konzervativní liberál si cenil kultury jako nástroje tradičních hodnot, které podporovaly existující instituce. Louis psal poezii, ve které užíval střízlivý, korektní a konvenční veršovaný styl. Vyzdvihoval opatrnost, rezervovanost, umírněnost a pragmatický realismus. Svého syna varoval před jeho revoltou v poezii, která podle něj mohla vést pouze ke společenským zmatkům. Ginsberg v sedmnácti letech nastoupil

¹⁵³ Lawrence Ferlinghetti byl americký básník, spisovatel, malíř a anarchista. V 60. letech vydával letáky napadající zahraniční i domácí politiku USA a samotnou podstatu státu.

¹⁵⁴ GINSBERG, FERLINGHETTI, SNYDER, s. 3.

¹⁵⁵ PECHÁČKOVÁ, s. 11.

na Kolumbijskou univerzitu na ekonomii. Zde se seznámil s Kerouacem a ostatními beatnickými intelektuály.¹⁵⁶

Jeho autorské počátky provázela snaha najít vlastní básnický směr a uměleckou identitu. Básnické prvotiny mu přijalo malé nakladatelství New Directions pro ročenku na léto 1952. Snažil se o neliterární poezii, založenou na skutečnostech každodenního bytí, a spoléhal se přitom na přirozenou mluvu a spontánní přepis. Pro Ginsberga byla poezie spíše terapií než uměním. Jeho básně jsou záznamy procesu myšlení bez jakékoliv cenzury.¹⁵⁷ Ovšem legendárním se stalo skupinové čtení v Six Gallery v San Francisku na konci roku 1955. Zde Ginsberg poprvé světu představil svou báseň *Kvílení*, kterou dokončil dva týdny předtím a ohromil publikum. Ginsberg byl poté opakovaně zván na podobné akce v oblasti San Franciska. Báseň *Kvílení* zaznamenávala zklamání a zoufalství jedné generace. Byla předzvěstí společenské změny a důkazem vzrůstajícího ohlasu beatnického hnutí. Gary Snyder báseň popsal: „*Co se týká Ginsbergova Kvílení, to vyhrálo po svém zákazu policí v San Francisku soudní při a stalo se básnickým bestsellerem mladé generace, která v něm viděla báseň promlouvající přímo k jejich srdcím. Pojem „beat generation“ zdomácněl.*“¹⁵⁸

Allen Ginsberg od poloviny 50. let hodně cestoval a navštívil Mexiko, Kubu, Indii, Tibet, Čínu, Japonsko, Československo a svým svobodným přístupem k životu a umění provokoval konzervativní společnost. Byl jeden z prvních básníků, který otevřeně přiznal svojí sexuální orientaci.

Kerouac byl jedním z nejoklamanejších a nejpodvedenějších, cítil se obklopený generací, která jím opovrhovala. Na rozdíl od něho Ginsberg neopustil své socialistické sny ani v atmosféře 60. let. Sám se stal zdrojem protiválečného a hippies hnutí, pomáhal organizovat

¹⁵⁶ TYTELL, s. 85–94.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 226–232.

¹⁵⁸ SNYDER, s. 15.

pochody a vystupoval na mítincích. Apeloval na snížení spotřeby a na ukončení mánie růstu, kterou vykazuje industriální kapitalismus.¹⁵⁹

Allen Ginsberg odmítl svoji náboženskou identitu, ortodoxní stránku víry a náboženských praktik. Jeho přijmutí marginální duchovní identity, černé kultury, židovského, buddhistického či hinduistického náboženství. To znamenalo první pokus beatníků vytvořit své vlastní smysluplné psychologické, politické, duchovní a estetické svobody.¹⁶⁰

Ginsberg v 70. letech založil Školu odtělesněné poetiky Jacka Kerouaca při buddhistickém institutu v Boulderu v Coloradu a poté působil jako pedagog na Brooklyn College v New Yorku. Roku 1994 získal titul Básník Harvardovy univerzity a zemřel 5. dubna 1997.¹⁶¹

Jack Kerouac a Allen Ginsberg stáli na počátku vzniku literárního společenství, které se cítilo být společností odsunuto na její okraj. Kvůli svému zcela nevšednímu životnímu postoji a nezvyklými názory zůstali svojí generací nepochopeni. Na jejich odkaz navázala až generace, která v 60. letech svojí revoltou dokázala pohnout konzervativní společnost ke změnám.

¹⁵⁹ TYTELL, s. 110–114.

¹⁶⁰ SVONKIN, Craig, Manishevitz and Sake, the Kaddish and Sutras: Allen Ginsberg's Spiritual Self-Othering. In: *College Literature* 37, 2010, 4, s. 169.

¹⁶¹ GINSBERG, FERLINGHETTI, SNYDER, s. 3.

5 VLIV BEATNICKÉ GENERACE

Zklamání moderním americkým stylem života, které dlouho charakterizovalo pouze postavy z beatnické generace, přestalo být nářkem pouze nepatrného počtu intelektuálních nepřizpůsobivých žvlů. Beatnická literatura získala komerční nádech a možnosti. Na univerzitách začínal sílit pocit nespokojenosti s tím, že se individualismus podřizuje beztvaremu aparátu.¹⁶²

5.1 Formování kultury ve Spojených státech amerických

Když Eisenhowera v roce 1961 vystřídal nový prezident John Fitzgerald Kennedy¹⁶³, ozývalo se v Americe volání po nové krvi. V 60. letech se stalo módou napadat zavedené hierarchie, přehlížet je, nebo se přímo proti nim bouřit.

Kořeny protestního hnutí 60. let je nutné hledat v celém poválečném vývoji, převážně ve změně sociokulturních životních podmínek. Lidé, během války zvyklí na přidělový systém, se nechali ovlivnit vzrůstající reklamou a zapojili se do procesu vytváření spotřební kultury. Díky nárůstu populace se středem obchodního zájmu stala vrstva mládeže, jejíž sociální, ekonomický a politický význam se zvyšoval. Během dvou desetiletí po skončení druhé světové války se počet vysokoškolských studentů zněkolikanásobil a tím vzrostl i význam vzdělání ve společnosti.¹⁶⁴

5.1.1 Antikultura ve Spojených státech

Generace ovlivněná zkušenostmi z velké hospodářské krize a druhé světové války byla zainteresovaná především na zachování stability. Proti této staré generaci se ale postavila generace mladší, která byla v mnoha ohledech jiná. Mladá generace žila v relativním blahobytu. Díky uniformitě

¹⁶² TURNER, 161–170.

¹⁶³ Kennedy zastával funkci prezidenta Spojených států od ledna 1961 do listopadu 1963.

¹⁶⁴ PAŽOUT, s. 16.

a vlivu konzumní kultury měla ale pocit ztráty identity a odcizení. Právě studentstvo této generace se stalo nositelem protestního hnutí 60. let.¹⁶⁵

Mladí Američané stáli v opozici k pasivitě dospělé generace. Chtěli redukovat koncepcce občanství na nulu, aby byli schopni vyvážnout z technokratické společnosti. Generace druhé světové války byla vděčná za klid a hojnost a tím pádem i zcela poslušná dohledu státní autority.¹⁶⁶

Díky výraznému zvýšení počtu vysokoškoláků se univerzity stávaly nepřehlednými a zbyrokratizovanými s přísně hierarchickou strukturou. Ta byla pro studenty neúnosná. Chtěli se spolupodílet na řízení svých záležitostí. Univerzity podle nich pro zvýšení produktivity vychovávaly úzce zaměřené specialisty s malými vědeckými ambicemi. K názorovému formování těchto mladých lidí přispělo volání po zrovnoprávnění černošského a menšinového obyvatelstva, negativní postoj k vojensko-průmyslovému komplexu a porovnání společnosti nadbytku s podvýživou dvou třetin obyvatel světa. Vystoupili proti lhostejnosti ve společnosti a anonymitě vztahů.¹⁶⁷ Novou hrozbou individualitě bylo bohatství a neurčitost práce ve velkých firmách. Díky čemuž korporace potlačovaly a korumpovaly ducha.¹⁶⁸ V 60. letech došlo k přesunu od materiálních hodnot k otázkám smyslu lidské existence a tím se otevřel prostor pro nová náboženská hnutí, např. buddhismus a hinduismus.¹⁶⁹

Již v 50. letech docházelo v kulturním vývoji k masovosti a univerzálnosti. Mladá generace se ale zhlédla v romantickém typu hrdiny, který zemře dříve, než stihne podlehnout opovrhovanému středostavovskému maloměstskému životu. Projevovala se snaha o hledání alternativ vůči existenci většinové společnosti, změn způsobu života a obrod individua. Nejznámějšími reprezentanty kulturního proudu

¹⁶⁵ PAŽOUT, s. 17–18.

¹⁶⁶ ROSZAK, s. 22.

¹⁶⁷ GILCHER-HOLTEYOVÁ, s. 21–22.

¹⁶⁸ HALBERSTAM, David. Černobílé desetiletí. Padesátá léta a Spojené státy, Praha 2002, s. 475.

¹⁶⁹ PAŽOUT, s. 19 – 22.

protestního hnutí byli hippies.¹⁷⁰ Ti se od beatníků lišili optimismem, ale odmítali principy konzumní společnosti. K útěku od bolestné reality také volili různá alternativní náboženství a drogovou kulturu.¹⁷¹

Zde je nasnadě vzpomenout na hypotézu č. 1, ve které se domnívám, že díky malému počtu beatnických spisovatelů, jejich komerční neangažovanost a poměrně krátkým životům, jejich tvorba nemohla výrazněji ovlivnit následující generace. Je nutné odmítnout tuto hypotézu jako mylnou. Nejen hippies, ale celá antikultura vycházela z beatové bohémy. Vzory pro nový životní styl, který propagovali, byly romány *Na cestě* od Jacka Kerouaca a sbírka *Kvílení* od Allena Ginsberga. Jejich reakcí na konfrontaci s realitou byl útek právě do světa beatnické bohémy a lidí na okraji společnosti, odmítání byrokraticko-technokratické disciplíny a konzumních zvyků, které sváděly ke spolupráci se systémem. Pomocí principů zen chtěli podpořit odloučení od stávající společnosti a kultury. Tak zdůraznit odmítnutí světa.¹⁷²

Zatímco ale beatníci o svůj duchovní průlom usilovali roky, hippies dosahovali okamžitého rozmachu vědomí pomocí drogy LSD. Kerouac nevěřil v trvalost takového bezbolestného osvícení. Báł se, že všechny průkopnické myšlenky a výdobytky beatníků budou zapomenuty. Nabył také dojmu, že prudké protiválečné¹⁷³ demonstrace mladé generace poskytují záminku ke stupňování represí v Americe. Podle něj bylo nesmyslné stavět jednu militantní sílu proti druhé.¹⁷⁴

Většina členů hnutí hippies se rekrutovala z velmi bohatých privilegovaných vrstev americké společnosti. Jejich společenským prostředím byla elita Spojených států a vzdorem bylo zavržení materiálních a prestižních hodnot, které jim tato společnost nabízí. Volili

¹⁷⁰ Viz Příloha č. 2.

¹⁷¹ PAŽOUT, s. 23 – 25.

¹⁷² GILCHER-HOLTEYOVÁ, s. 48–53.

¹⁷³ Autorka míní demonstrace proti válce ve Vietnamu.

¹⁷⁴ NICOSIA, s. 603.

mezi hodnotami spjatými se životem v bohatství a životem v chudobě, ale zároveň disponovali prostředky nezbytnými k realizaci obou variant.¹⁷⁵

5.1.2 Nová levice

Nejvýznamnější frakcí protestního hnutí byla nová levice, jejímž prvním představitelem byl americký sociolog Charles Wright Mills. Ten v časopise *New Left Review* označil mládež, mladou inteligenci, za novou avantgardu.¹⁷⁶ Ve své knize *Bílý límeček* z roku 1951 zdůrazňuje úpadek amerického individualismu a nárůst frustrace společnosti. Po jeho smrti si z něho nová generace mladých radikálů udělala mytickou postavu.¹⁷⁷

Tento radikální sociolog a sociální kritik napsal v roce 1960 článek *Dopis Nové levici*, kde prohlásil o novém studentském hnutí, že vzniká generace nových intelektuálů, která může být impulsem budoucí společenské změny. Vyslovil zde názor, že studenti vysokých škol by mohli být hybateli sociální transformace.¹⁷⁸

Toto hnutí představovalo komplex mnoha ideových směrů, skupin a jednotlivců. Spojovalo je ale odmítání konzumně orientované industriální společnosti, manipulace jedincem. Zároveň se vymezovali vůči tehdejší sovětské podobě marxismu i socialismu. Nově byl také nastíněn společenský řád, který musel odstranit odcizení člověka ve vztahu k jeho okolí. Chápali se jako hnutí, nikoli jako strana. Proletariát již není definován jako nositel sociální změny. Zdůrazňovali nedostatek svobody jednotlivce v moderní americké společnosti. Podle jejich názoru vládly zemi obrovské organizační struktury – vládní úřady, univerzity a odosobněná byrokracie.¹⁷⁹ Nová levice se snaží zahájit společenský

¹⁷⁵ JANKOWSKI, Kazimierz, *Odvrácená tvář Ameriky*, Praha 1975, s. 31–32.

¹⁷⁶ GILCHER-HOLTEYOVÁ, s. 22.

¹⁷⁷ HALBERSTAM, s. 479–482.

¹⁷⁸ GEARY, Daniel, "Becoming International Again": C. Wright Mills and the Emergence of a Global New Left. In: *Journal of American History* 35, 2008, 3, s. 1956–1962.

¹⁷⁹ BROWN TINDALL, George. *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 2008, s. 710.

transformační proces, který by se postupně rozvíjel a spočíval by v komunikaci v různých kontextech jednání.¹⁸⁰

Reprezentanty hnutí byli především intelektuálové a studenti, ale také zástupci rasových i sociálních menšin. Ideovými vzory byly myšlenky francouzského existencialismu, revolučního hnutí třetího světa a beatnické generace. K nejvýznamnějším hnutím uvnitř nové levice patřili trockisté¹⁸¹ a maoisté¹⁸². Tito představitelé věřili v nutnost revoluce k vytvoření spravedlivější a harmoničtější společnosti. Protipólem společnosti se měli stát intelektuálové a studenti. Ti získali díky vzdělání přístup k faktům, která uměli dát do vzájemných souvislostí. Stoupenci nové levice nechtěli vytvářet pevné organizační struktury, tím by se stali součástí odmítaného stranického aparátu. Tato roztříštěnost vedla v konečném důsledku k rozpadu hnutí.¹⁸³

Právě v 50. letech ve Spojených státech, v rozvoji konformity a konzumní společnosti, se zrodila revolta beatníků. Ti svou nechuť vůči technice, užíváním halucinogenních látek a odmítáním společensky uznávaného vzorce chování anticipovali revoltu 60. let. Ale teprve rasová otázka a boj za práva černošských obyvatel pod vedením Martina Luthera Kinga¹⁸⁴, symbolické postavy nenásilného hnutí za lidská práva, donutil širší veřejnost uvědomit si problémy ve své zemi.¹⁸⁵

5.1.3 Studenti pro demokratickou společnost

Jádrem studentského hnutí se stala organizace Studenti pro demokratickou společnost (SDS). Ta vystupovala proti velkým strukturám, jež ovládaly zemi a zabraňovaly rozvoji svobodného

¹⁸⁰ GILCHER-HOLTEYOVÁ, s. 17.

¹⁸¹ Trockismus je obměna marxismu v podání Lva Davidoviče Trockého. Ten se zabýval kritikou politiky a ideologie Stalina.

¹⁸² Jedná se o variantu marxismu, kterou prosazoval čínský vůdce Mao Ce-tung.

¹⁸³ PAŽOUT, s 25-31.

¹⁸⁴ Martin Luther King byl americký baptistický kazatel a jeden z nejvýznamnějších vůdců Afroamerického hnutí za lidská práva. V roce 1968 na něj byl spáchán atentát, na jehož následky zemřel.

¹⁸⁵ PAŽOUT, s 34–36.

individua. Nejprve byla její činnost omezena na univerzitní půdu, ale ve světle vietnamské války¹⁸⁶ se její pole působnosti rozšířilo.

K první otevřené konfrontaci mezi studenty a univerzitní správou došlo v roce 1964 na Kolumbijské univerzitě v Berkeley. Jeden student byl zatčen kvůli vyvíjení zakázané politické činnosti - prodeji knih. Byl zatčen, ale zúčastnění studenti zabránili policistům v odjezdu tak, že se posadili na zem a tím jim nedovolili odjet.¹⁸⁷ Univerzitní správou byly povolány stovky policistů a obstoupily studenty, až po třiceti dvou hodinách bylo dosaženo kompromisu a student byl propuštěn. Ovšem tento protest proti svévolnému chování akademického vedení zavalil podnět k dalším vlnám revolt i na jiných univerzitách. Byly zpochybněny výchovné ideály a způsoby vzdělávání a začaly se vytvářet svobodné univerzity. V těch se nemělo pracovat pro systém nebo kvůli zkouškám, ale ze zájmu o téma, které nebylo přednášeno abstraktně, ale konkrétně v návaznosti na společenskou realitu. Důraz byl kladen především na neautoritativní způsob výuky. Univerzita se měla stát místem, kde by se kriticky přemýšlelo o stávající společnosti a vzdělání by nebylo omezeno pouze na získávání znalostí pro budoucí zaměstnání.¹⁸⁸

Nejprve tvořila nová levice pouze zanedbatelnou část akademické obce, ale vietnamská válka rozšířila studentský protest a brzy disponovala celonárodní sítí studentských skupin. Americká angažovanost ve Vietnamu stále více ohrožovala mladé lidi tím, že by se měli účastnit stále nepopulárnější války. Přitom vietnamská válka byla v podstatě válkou chudých. Mezi léty 1965 - 1966 tvořili vysokoškolští studenti díky odkladům a výjimkám pouhá dvě procenta mobilizovaných.¹⁸⁹

Mnoho studentů uteklo před odvodem do Švédska či Kanady, další pálili své povolávací rozkazy. Tak se zrodila „rezistentní fáze“

¹⁸⁶ Válka ve Vietnamu byl vojenský konflikt mezi lety 1964–1975 na území Vietnamu, Laosu a Kambodži.

¹⁸⁷ Jednalo se o formu protestu nazývaného *sit-in*.

¹⁸⁸ HOLTEYOVÁ, s. 30.

¹⁸⁹ BROWN TINDALL, s. 712.

protiválečného hnutí. V roce 1967 před Pentagonem ve Washingtonu demonstrovalo proti válce ve Vietnamu půl milionu lidí.¹⁹⁰ Šlo o celonárodní úspěch SDS.¹⁹¹

Na konci 60. let se společnost pod vlivem eskalace vietnamské války a zavraždění Luthera Kinga a Roberta Kennedyho značně radikalizovala. Zkušenost, že pozornosti je možné dosáhnout pouze provokativní akcí, povstání v ghettech v létě 1967, povolávání studentů do armády a pokles důvěry ve stávající politické instituce, že ukončí válku ve Vietnamu, to vše vytvářelo prostor pro přechod od protestů k odporu, který byl považován za legitimní.¹⁹²

Zostření situace se projevilo i na univerzitách. Studenti vyplenili několik univerzitních budov Kolumbijské univerzity. Polarizace společnosti, SDS a militarizace hnutí se nejrazantněji projevila při demonstracích v Chicagu, kdy radikálové SDS, Černí panteréři¹⁹³ a yippies¹⁹⁴ vyprovokovali střet s policií a národní gardou. Většina obyvatelstva ve Spojených státech souhlasila s represivními opatřeními vůči chicagskému hnutí protestujícím proti válce ve Vietnamu.¹⁹⁵

5.1.4 Konec studentských bouří

V roce 1968 dospělo studentské hnutí ke svému konci. Zejména díky tomu, že opustilo pacifistické a demokratické principy, které původně dávaly hnutí morální legitimitu. Díky sporům v otázkách organizace se rozpadlo na rivalizující skupiny, politické strany, sekty a subkultury.¹⁹⁶ Jedním z problémů bylo, že násilná konfrontace nemohla nahradit nosný a celistvý program, se kterým by se dalo dosáhnout společenských změn. Násilí nebylo možné již nadále stupňovat a objevila se u aktérů

¹⁹⁰ Viz Příloha č. 3.

¹⁹¹ PAŽOUT, s. 40–42.

¹⁹² HOLTEYOVÁ, s. 46.

¹⁹³ Jednalo se o militantní skupinu černošských městských revolucionářů.

¹⁹⁴ Yippies byla antiautoritářská, protiválečná a anarchistická mládežnická skupina ovlivněná novou levicí.

¹⁹⁵ HOLTEYOVÁ, s. 93.

¹⁹⁶ HOLTEYOVÁ, Ingrid. Studentské bouře v USA v západní Evropě, Praha, 2004, s. 91.

protestních akcí únava a rozčarování z nenaplnění původních představ. Mnozí se přestali angažovat a stáhli se do ústraní. Další začali vytvářet alternativní kultury a komunity. Nejradikálnější z aktivistů používali teror jako nástroj k přeměně společnosti. Tato militantní část nové levice se nazývala *Weatherman*¹⁹⁷. V této organizaci narůstal dogmatismus, a elitářské a sektářské uvažování. Tím došlo k odchýlení od základních hodnot nové levice. Žádnému z následnických hnutí se nepodařilo vytvořit celospolečenskou alternativu nové levici. Utopické myšlenky, jimiž se hnutí inspirovalo, se zdály být v 70. letech vyčerpány.

Sociální hnutí představují fenomén, protože nemohou zůstat v pohybu delší dobu. Po fázi mobilizace se rozpadají, pokud nepřekročí práh organizace. Tato hnutí mohou jen zřídka uskutečnit zásadní proměnu společenských struktur. Terorismus nebyl jediným odkazem hnutí 60. let. Začala vznikat nová sociální hnutí zabývající se otázkami míru či ekologie a přispěla k urychlení společenských změn. Hlavní požadavky hnutí směřovaly k získání a rozšíření práv spolupodílet se. Cílem byla změna struktur v hospodářských, kulturních, sociálních a politických institucích na základě sebeurčení. Hnutí 60. let chtělo transformovat společnost na základě odstranění apatie a konzumu. Odpůrci hnutí poukazují na negativní důsledky beatnické propagace drogové kultury, na kterou nová levice navázala.¹⁹⁸

5.1.5 Studentská hnutí v západní Evropě

Protestní hnutí nezůstalo omezeno pouze na Spojené státy, ale během 60. let se rozšířilo i do států západní Evropy. Mladí lidé sice nebyli bezprostředně ohroženi odvodem do vietnamské války, ta však představovala morální problém i hrozbu pro mír po celém světě. V každém státě mělo hnutí specifickou podobu. V západní Evropě byla

¹⁹⁷ Organizace *Weatherman* se v 60. letech odtrhla od SDS. Začala se radikalizovat a v 70. letech organizovala bombové útoky po celých Spojených státech. Název pochází z písně Boba Dylana.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 10–118.

silnější marxistická tradice. Naproti tomu zde nebyl tak obtížný rasový problém.

Ve Spolkové republice Německa (SRN) byl vyostřen generační konflikt zejména pochybnostmi o morálním kreditu rodičů ve vztahu k nacistickému režimu. V zemích západní Evropy, SRN, Francii, Velké Británii, Itálii a Španělsku, se do čela protestních hnutí dostávala studentská mládež. Ta byla nespokojena se stávajícím stavem univerzit a školství. Neschopnost vlád účinně řešit sociální problémy a provést důkladnou reformu vzdělávacího systému vedla ke zpolitizování studentů. K vyhocení situace došlo v roce 1968, ve kterém v západní Evropě i Spojených státech proběhly vlny demonstrací. Ty byly větší či menší měrou potlačeny vládami. Od roku 1969 aktivita studentských hnutí postupně utichala, až zanikla úplně.¹⁹⁹

5.2 Beatníci v Československu (exkurz)

Beatnické hnutí sklidilo i v Československu velký ohlas. Poezie beatnické generace se získala přízeň českých čtenářů zásluhou překladatele Jana Zábrany již koncem 50. let. První obsáhlejší článek o fenoménu beatnické generace byl napsán ve sborníku *Světová literatura* v červnu 1959 v článku Igora Hájka *Americká bohéma*. Zásluhou komunistické cenzury mohla Ginsbergova poezie vyjít až v roce 1990 a stejně tak *Na cestě*, která vyšla až v roce 1978. Ovšem ani cenzorská omezení nezabránila tomu, aby se beatnický styl nepromítl do tvorby a životního stylu undergroundové generace 60. a 70. let v Československu.²⁰⁰

Zájem čtenářů v komunistickém Československu o beatnickou generaci byl probuzen především její snahou o individuální svobody a schopností vymanit se z většinové společnosti.²⁰¹

¹⁹⁹ PAŽOUT, s. 43–61.

²⁰⁰ PONIEWAZ, Jeff, Allen Ginsberg: Poet, Prophet, Catalyst of Utopia. In: *Paterson Literary Review* 53, 2006, 35, s. 45.

²⁰¹ PECHÁČKOVÁ, Ivana a kol., s. 15.

Když tedy jako první představitel beatnické generace přijel do Československa Allen Ginsberg, vládla pro něho v protistátních spisovatelských kruzích příznivá atmosféra. Ginsberg přijel do Prahy po vyhoštění z Kuby 18. února 1965 a pobyl zde až do 19. března a potom od 29. dubna do 7. května. Jeho návštěva způsobila rozruch mezi českými básníky i mezi studenty, kteří jej zvolili za krále Majálesu. Především byla znepokojena Státní bezpečnost, která na svobodné a uvolněné chování reagovala vyhoštěním Ginsberga ze země. Druhou návštěvu tak mohl podniknout až po Sametové revoluci na přelomu dubna a května 1990. Potřetí navštívil Českou republiku v prosinci 1993. Naposledy navštívil Prahu 25. a 26. března 1996, kdy předčítal v divadle Archa.²⁰²

Ginsbergova návštěva Československa v roce 1990 se nesla v duchu všeobecné radosti nad koncem totalitního režimu. Básník varoval českou společnost před podlehnutím jiným ideologiím a totalitám. Během třetí a čtvrté návštěvy česká kulturní veřejnost pochopila, že Ginsbergova varování měla stálou platnost.

První velká událost zcela věnovaná beatnické generaci byl Beat Generation Fest konaný na jaře roku 1998. Jako hlavní představitel beatníků vystupoval Lawrence Ferlinghetti. Beat Generation Fest představil beatnickou literaturu a zmapoval její vliv na českou literaturu.²⁰³

²⁰² GINSBERG, FERLINGHETTI, SNYDER, s. 8.

²⁰³ Tamtéž, s. 15–17.

6 ZÁVĚR

Beatnické hnutí se stmelilo v literární skupinu. Beatnické specifické vyrovnání se s mezinárodní i společenskou situací bylo v rozporu s duchem doby. Beatnická generace byla charakteristická svým nesouhlasem s americkými vizemi pokroku a úspěchu. Jejich tvorba byla intuitivní reakcí na úpadek americké myšlenky na sebeurčení. Sami sebe chápali a cítili jako vyhnance a exulanty v nepřátelské kultuře.²⁰⁴

Po druhé světové válce se změnil poměr sil mezi stávajícími velmocemi. Prosadily se dvě supervelmoci, Sovětský svaz a Spojené státy americké. Naproti tomu poklesly tradiční mocenské role Velké Británie a Francie. Nové supervelmoci zásadně ovlivňovaly světové dění. Jejich soupeření a zbraně hromadného ničení podnítily vznik bipolárního uspořádání světa. Sovětský svaz byl frustrován trvajícím americkou jadernou převahou. Na druhé straně se Spojené státy obávaly šířícího se komunistického nebezpečí. Velká Británie a Spojené státy se znepokojením sledovaly teritoriální expanzi Sovětského svazu a jeho úsilí o výlučnou kontrolu východní Evropy. Stalin se domníval, že obě anglosaské mocnosti budou respektovat jeho dominantní pozici ve střední a východní Evropě. Toto soupeření sil eskalovalo v korejské válce, kdy zatím pouze stav preventivního zbrojení vyrostl v ozbrojený konflikt.²⁰⁵

Neutuchající hrozba vojenského střetu a jaderného útoku ovlivnila také vnitropolitickou situaci Spojených států. Byl inspirován nástup krajních sil, tzv. mccarthismu. Jako éra mccarthismu se v historii Spojených států označuje doba konce 40. a během 50. let. Hlavním rysem tohoto fenoménu byl přepjatý antikomunismus hraničící až s antikomunistickou hysterií. Představitelem tohoto proudu se stal wisconsinský senátor Joseph McCarthy. Pod vlivem mccarthismu sílily

²⁰⁴ Tamtéž, s. 5–7.

²⁰⁵ NÁLEVKA, Studená válka, s. 44–47.

policejní represe i brutalita, státní dohled a narušování soukromí. To se odrazilo na společenském pocitu strachu z perzekuce.²⁰⁶

Díky státnímu dohledu a jeho represím stále více rostl společenský konformismus. Spojené státy díky nevídanému ekonomickému potenciálu a tomu, že nebyly přímo zasaženy válkou, se staly zemí, kde nejprudčeji stoupla produkce i životní úroveň. Byly vzorem moderního rozvinutého státu. S rozvojem spotřební kultury ale stoupl i konzumní způsob života a s ním spojený konformismus, který prostoupil společnost.²⁰⁷

Ale již v 50. letech se proti němu začala formovat opozice v podobě beatnických spisovatelů. Skupina umělců, mezi kterými byli i Allen Ginsberg a Jack Kerouac, vytvořila hnutí, které se formovalo v 50. letech a během let 60. získalo mimořádný ohlas.²⁰⁸ Beatnické zcela specifické postoje a názory byly v rozporu s duchem doby. Stavěli se do konfrontace s tradičním stylem života i s tradiční formou literatury. Jejich tvorba byla reakcí na oslavu vědy a techniky a na úpadek americké vize svobody. Byli ovlivněni orientálními náboženstvími, která se díky nim dostala do povědomí americké veřejnosti. Sami sebe chápali jako vyhnance v nepřátelském prostředí, kteří byli odsunuti na okraj konformní společnosti.²⁰⁹ Beatnická díla byla prohlášením generační identity. Byla uvědoměním společnosti, že existuje generace, která odmítá civilizační a konzumní hodnoty, úctu k vědě i technice, státní autoritu a konformismus.²¹⁰ Jejich díla představovala odchylku od literární normy, stejně jako odpověď na převládající pasivitu doby. Beatnická bohéma se dokázala oprostit od stereotypu a životním postojem, sklonem k omamným látkám a odlišnými názory se odmítla nechat omezit dobovými normami.²¹¹

²⁰⁶ TOINETOVÁ, s. 7–26.

²⁰⁷ JOHNSON, s. 663.

²⁰⁸ TYTELL, s. 5.

²⁰⁹ NICOSIA, s. 135.

²¹⁰ TYTELL, s. 84.

²¹¹ Tamtéž, s. 70.

Tento literární směr, který se původně týkal pouze Spojených států, se zpožděně přesunul i do Evropy. Beatnická generace ovlivnila vznik zejména hnutí hippies a formovala myšlení mladých lidí během 60. let. Posunula jejich vnímání spíše do levého politického spektra, což ve svém důsledku vedlo k masovým studentským hnutím. Do literatury zavedli novou vyjadřovací formu bez společensky stanovených norem.²¹²

Závěrem bych shrnula své hypotézy, které jsem si vytyčila v úvodu. V hypotéze č. 1 jsem zastávala názor, že beatníci byli společností odmítnuti. Toto tvrzení se mi na základě zjištění potvrdilo. Beatníci se tak vymykali svými životy i díly dané době, že přímo narušovali společenský i kulturní stereotyp 50. let. V hypotéze č. 2 jsem odmítla vliv beatníků na události 60. let. Toto tvrzení jsem nucena hodnotit jako nepravdivé. Nejen hippies, ale i studentská hnutí vycházela z beatové bohémy. Vzory pro nový životní styl byly právě romány *Na cestě* od Kerouaca a *Kvílení* od Ginsberga. Na beatnickou nespokojenost navázala zejména nová levice, která odmítala hodnoty konzumně orientované industriální společnosti.²¹³

Dá se předpokládat, že právě zcela ojedinělý, unikátní a originální životní styl a styl psaní zapříčinil stoupající obdiv k beatnickým autorům. I přes to, že byli vlastní generací opovrhováni a nepochopeni, svojí inspirativní existencí dokázali ovlivnit společenské ovzduší následujících let. Sami se nepodíleli na vlastní komercializaci, ale jejich vliv na drogovou kulturu, svobodu slova, hudbu a literaturu, je nepopíratelný. Ve svém důsledku zapříčinili společenskou transformaci a konformní uvolnění během 60. a 70. let.

²¹² GILCHER-HOLTEYOVÁ, s. 15 –20.

²¹³ BROWN TINDALL, s. 710.

7 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

7.1 Prameny

BERRIGAN, Ted, Interview s Jackem Kerouacem pro Paris Review, Olomouc 1996.

GINSBERG, Allen, FERLINGHETTI, Lawrence, SNYDER, Gary, Beatníci v Praze live, Praha 2001 + CD, Ginsberg, Ferlinghetti, Snyder, The Beats in Prague Live, Praha 2001.

KEROUAC, Jack, Dharmoví tuláci, Praha 2008.

KEROUAC, Jack, Maloměsto a velkoměsto, Praha 2002.

KEROUAC, Jack, Na cestě, Praha 1997.

PECHÁČKOVÁ, Ivana a kol., S Ferlinghettim v Praze, Rozhovory, Praha 1999.

SNYDER, Gary, Místo v prostoru, Praha 2002.

7.2 Literatura

BROWN TINDALL, George, Dějiny Spojených států amerických, Praha 2008.

CATCHPOLE, Brian, Korejská válka 1950-1953, Praha 2003.

DISTER, Alain, La Beat Generation, La révolution hallucinée, Paris 1998.

FAROLAN, Edmundo, Media and culture, Karviná 2003.

GEARY, Daniel, "Becoming International Again": C. Wright Mills and the Emergence of a Global New Left. In: Journal of American History 95, 2008, 3, s. 710–736.

GILCHER-HOLTEYOVÁ, Ingrid. Studentské bouře v USA v západní Evropě, Praha 2004.

GOSSOP, Michael R., Addiction to Narcotics: A Brief Review of the 'Junkie' Literature. In: British Journal of Addiction (to Alcohol & Other Drugs) 71, 1976, 2, s. 192–195.

HALBERSTAM, David. Černobílé desetiletí. Padesátá léta a Spojené státy, Praha 2002.

HROCH, Miroslav a kol., Úvod do studia dějepisu IV., Metody historikovy práce, Praha 1983.

CHANDLER, Daniel Ross, The Beat Generation and Buddhist Religion. In: Asia Journal of Theology 21, 2007, 2, s. 312–324.

CHARGAFF, Erwin, Armes Amerika – Arme Welt: ein Essay, Stuttgart 1994.

IGGERS, Geore G., Dějepisectví ve 20. století. Od vědecké objektivy k postmoderní výzvě, Praha 2002.

JANKOWSKI, Kazimierz, Odvrácená tvář Ameriky, Praha 1975.

JENKINS, Roy, Truman, Brno 1996.

JOHNSON, Paul, Dějiny amerického národa, Praha 2000.

JONES, Peter d'A., The Consumer Society, A History of American Capitalism, London 1965.

KORDA, Michael, Ike – osud hrdiny, Praha 2009.

MURRAY, Charles, Příliš mnoho dobra, americká sociální politika 1950-1980, Praha 1998.

NÁLEVKA, Vladimír, Studená válka, Praha 2003.

NÁLEVKA, Vladimír, Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti, Praha 2009.

NICOSIA, Gerald, Memory babe, kritická biografie Jacka Kerouaca, Olomouc 1996.

PAŽOUT, Jaroslav. Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století, Praha 2008.

PONIEWAZ, Jeff, Allen Ginsberg: Poet, Prophet, Catalyst of Utopia. In: Paterson Literary Review, 53, 2006, 35, s. 44–50.

ROZSAK, Theodore, The making of a counter culture: reflections on the technocratic society and its youthful opposition, Berkeley and Los Angeles 1995.

SVONKIN, Craig, Manishevitz and Sake, the Kaddish and Sutras: Allen Ginsberg's Spiritual Self-Othering. In: College Literature 37, 2010, 4, s. 166–193.

TOINETOVÁ, Marie – France, Hon na čarodějnice 1947–1957, mccarthismus, Praha 1999.

TURNER, Steve. Hipster s andělskou hlavou, Brno 1997.

TYTELL, John, Nazí andělé, Olomouc 1996.

WHALEY, Preston, Blows Like a Horn: Beat Writing, Jazz, Style, and Markets in the Transformation of U. S. Culture, Cambridge 2004.

8 RESUMÉ

In my thesis I will examine the birth, characteristics, development and influence of the beatnik generation in the USA. The subject of my work is the group of writers that formed in the 1950's. The beatnik movement's specific characteristics that brought about social changes in the 1960's and 70's. I will outline the internal politics and foreign policy of the United States, and I will examine in detail how this group also affected internal political policies. I will outline the character of the period that gave rise to the beatnik culture and I will use the social conditions of the day as a basis for explanation of the beatniks' attitude and of their views. I will also examine their specific lifestyle and creativity, which set them apart and with which they protested against social conformity. I will name two of the most important representatives. I will summarise their lives and work and will emphasise their influence on the beatnik art movement. In the next part of my dissertation I will examine the beatniks' influence and their legacy. I will examine the social and political atmosphere in the United States and Western Europe in the 1960's and 70's and describe the movements inspired by the beatniks. Finally I will examine beatnik influences on the underground culture in Czechoslovakia during this time.

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1, Herbert Huncke	58
Příloha č. 2, Ukázka srazu hippies	59
Příloha č. 3, Protest ve Washingtonu proti válce ve Vietnamu.....	60
Příloha č. 4, Allen Ginsberg a Jack Kerouac.....	60

Příloha č. 1, Herbert Huncke, zdroj: TURNER, Steve, Hipster s andělskou hlavou, Brno 1997, s. 74.

Příloha č. 2, Ukázka srazu hippies, zdroj: PAŽOUT, Jaroslav, Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století, Praha 2008, s. 65.

Příloha č. 3, Protest ve Washingtonu proti válce ve Vietnamu, zdroj: PAŽOUT, Jaroslav, *Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století*, Praha 2008, s. 65.

Příloha č. 4, Allen Ginsberg a Jack Kerouac, zdroj: TURNER, Steve, *Hipster s andělskou hlavou* Brno 1997, s. 162.